ציונים

פ"ה א **רבי יהודה** ע"ב כו'. שבת ט"ז ע"ב, מנחות ק"ד ע"ב. **דם נבילות**. נדיחות כ"ח ע"ב. **ב"ש מטהרין**. מיי' פ"ב מה' מטו' הטומאה ה"ד, סמ"ג עשין רמ"ס. **ביצת הנבלה**. ירושלמי ביצה פ"ב ה"ג, ע"ז פ"ב ה"ז. **וב"ה אוסרין**. עיין במ"מ פ"ג מה' מאכלות אסורות ה"י, סמ"ג לאוין קל"ב, טוש"ע י"ד סימן פ"ו ס"ו ופ"ג. **ומודים בביצת טריפה**. מולין נ"מ ע"ב, תמורה נ"ח ע"ב. **שהיא אסורה**. מיי' וסמ"ג שם, טוש"ע שם. **דם נכרית**. נדה ל"ד ע"ב, מיי' פ"ב מה' מטמאי משכב ומושב ה"י.

שינויי נוסחאות

פ"ה **הנבלה**. נכ"מ נבלה וכ"ה נרע"ב. (**יש**) **כיוצא בה**. נרע"ב ליתא. **מותרת**. נמס' ד' ייוחס ומהריו גס נד"פ וד"ק מותר ומינו נכון. (**ואם לאו אסורה**) נרא"ש ליתא. **בביצת טריפה**. נד"ע בביצה.. וכ"ה נכי"ק. **ושם** טרופה(?). **שגדילה**. נכי"מ שגידלה. נכי"ק שגדלה.

תוספות חדשים

פ"ה א במשנה **ביצת הנבלה** כו' **ב"ה אוסרין**. ומי קשי' לך מהשותפ לת המרגולת ומנא לה ביצים גמורות מותרות לגמרי, תלוי בתלוי שלמא לאו כגופה דמי, לא קשיין דהתם בשר עוף בתלוי דרבנן כו' אבל בשר בהמה טהורה ליכא למימר הוא (הראב"ד).

אור גדול

פ"ה א במשנה **ביצת הנבלה** כו'. ואפילו לב"ה אינה אסורה רק מדרבנן. דמן התורה מותרת דא"א שתגמר לאחר מיתה. ולא אסרו ביצת נבלה שנגמרה רק משום גזירה אטו ביצת טריפה דאסורה מן התורה דגדולה באיסור. (תוס' ביצה ו' ב') ד"ה ביצים). (ועיין ביו"ד סי' פ"ו). ולענין חלב מתה (עיין בב"י יו"ד סי' פ"ז) דכתב דאסור משום נבילה. והדרישה פליג עליה דהוי כמו ביצה שנגמרה. והובא בהגהות רע"א (שם סעיף ו') ובהגהות רש"א שם. ולכאורה צ"ע מתוס'

פ"ה א **רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי ב"ש וכו'**. לאו למיכת הני ומו לא. אלא כשנכנסו לכרם ביניהם. והעידו כל אחד על מומו שבידו, העיד ר' יהודה על אלו. רש"י פ"ח דשבת דף ע"ו. והרמב"ד כתב ז"ל נ"ל כי המנחים שמזכרו בזה הפרק לקולי ב"ש ולחומרי ב"ה כולם מוסיפים הם על הפרק הרשמון שבתו פ"ר. כי המנת שבתה הפרק ההוא ס"ל בהלך דהמי פרקא דב"ש ולחומרת וב"ה לקולא. ומיהו מע"ג דהלך דיחידאי ניהו הלהו למשבתת בהו שבתת דמתני' הלכתא ניהו. ע"כ: **ובית הלל מטמאין**. כלפירש הר"ב נר"פ בתרת. וע"ש: **מפני שגדילה באיסור**. משום דגילה לגופה דמי ולפיכך כשנטרפה התרגולת לף הגילה לאורה. ואפילו גגילה שגמרה לגמרי קודם שנטרפה. דהת לילוקת בה נמכרת בשוק קלי. והת דתנן מפני שגדילה בתורה הת מפרקינן לה בגמ' [דמולין דף נ"ח]. תימת שגמרה דטרפה תינה יולדת [כמ"ש הר"ב בשפ"ו דתמורה] הר"ן פ"ג דמולין לפיסקא דשחבאו רגליה דאלו כשרות בעוף: **דם נכרית**. נשנה בפ"ג פ"ד

פרק ה **א רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שִׁשָּׁה דְבָרִים מְקֻלֵּי בֵית שַׁמַּאי וּמֵחֲמְרֵי בֵית הִלֵּל[א]. דַּם נְבֵלוֹת*), בֵּית שַׁמַּאי מְטַהֲרִין[ב], וּבֵית הִלֵּל מְטַמְּאִין[ג]. דְּבֵיצַת הַנְּבֵלָה[ד], אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר בָּהּ נִמְכֶּרֶת בַּשּׁוּק[ה], מֻתֶּרֶת[ו]. וְאַף לָאו, אֲסוּרָה[ז], כְּדִבְרֵי בֵית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹסְרִין[ח]. וּמוֹדִים בְּבֵיצַת טְרֵפָה*) שֶׁהִיא אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁגְּדֵלָה בְּאִסּוּר[ט]. דַּם**

*) ראה רש"ש בעמ' הקודם.

נְכָרִית טָהוֹר, וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם דָּם. וְאֵלּוּ הֵן דַּם שְׁחִיטַת חֻלִּין וְדַם הַבְּהֵמָה וְדַם הַחַיָּה וְדַם הָעוֹף וְדַם הַשֶּׁרֶץ וְדַם הָאָדָם, שֶׁכָּל הַגּוּפוֹת מְטַמְּאִין בְּמַשָּׂא. דַּם הַמַּכָּה וְדַם הַקֶּרַח וְדַם הַחֹלֶד וְדַם הַקֵּיא וְדַם הַמַּיִם וְדַם הַיַּיִן וְדַם הַחֹמֶץ וְדַם הַחָלָב וְדַם הַזֵּעָה וְדַם הַדְּמָעָה וְדַם הַשֵּׂעָר וְדַם הַצִּפָּרְנַיִם, טְהוֹרִין. דַּם הַבְּרָזִים וְדַם הַקָּנִים וְדַם הַקָּנִין וְדַם הַקִּנִּים, טְמֵאִין. דַּם הַדָּג וְדַם הָאֲרֶבֶה, טְהוֹרִין. דַּם הַנְּמָלָה וְדַם הַזְּבוּב וְדַם הַפַּרְעוֹשׁ וְדַם הַיַּתּוּשׁ, טְמֵאִין. דַּם הַבַּעַל וְדַם הַחֲגָבִים וְדַם הַצְּרָעָה וְדַם הַיַּעֲנָה וְדַם הַנָּחָשׁ וְדַם הַדָּבוֹר וְדַם הַנָּמֵר וְדַם הַדֹּב וְדַם הַזְּאֵב וְדַם הַנָּחָשׁ וְדַם הַשָּׁפָן וְדַם הַחֲזִיר וְדַם הַקּוֹף וְדַם הַסּוּס וְדַם הַפִּיל וְדַם הַשָּׁרָץ וְדַם הַצָּב וְדַם הַחֲסִידָה וְדַם הָאֲנָפָה וְדַם הַדּוּכִיפַת וְדַם הַנֶּטֶף, טְמֵאִין. דַּם הַתַּרְנְגוֹל וְדַם הַתַּרְנְגֹלֶת וְדַם הַיּוֹנָה וְדַם הַצִּפּוֹר וְדַם הַשְּׁלָיָה וְדַם הַבֵּיצָה וְדַם הַגִּיד וְדַם הַטְּחוֹל וְדַם הַכְּלָיָה וְדַם הַלֵּב וְדַם הַקֵּבָה וְדַם הַכָּבֵד וְדַם הַמֹּחַ וְדַם הַקַּרְקְפֹת וְדַם הַמֵּת, טְהוֹרִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, כָּל הַדָּמִים טְמֵאִין חוּץ מִדַּם הַדָּג וְדַם הָאֲרֶבֶה. וְדַם הַמֵּת, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא טָהוֹר, אָסוּר לֶאֱכֹל בְּכָל הַבְּהֵמָה וְהַחַיָּה וְהָעוֹף. וְדַם הַטְּמֵאִים, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא טָמֵא, מֻתָּר לֶאֱכֹל בְּכָל הַבְּהֵמָה וְהַחַיָּה וְהָעוֹף.

פ"ה א **רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי ב"ש וכו'**. לאו למיכת הני ומו לא. אלא כשנכנסו לכרם ביניהם. והעידו כל אחד על מומו שבידו, העיד ר' יהודה על אלו. רש"י פ"ח דשבת דף ע"ו. והרמב"ד כתב ז"ל נ"ל כי המנחים שמזכרו בזה הפרק לקולי ב"ש ולחומרי ב"ה כולם מוסיפים הם על הפרק הרשמון שבתו פ"ר. כי המנת שבתה הפרק ההוא ס"ל בהלך דהמי פרקא דב"ש ולחומרת וב"ה לקולא. ומיהו מע"ג דהלך דיחידאי ניהו הנהו למשבתת בהו שבתת דמתני' הלכתא ניהו. ע"כ: **ובית הלל מטמאין**. כלפירש הר"ב נר"פ בתרת. וע"ש: **מפני שגדילה באיסור**. משום דגילה לגופה דמי ולפיכך כשנטרפה התרגולת לף הגילה לאורה. ואפילו גגילה שגמרה לגמרי קודם שנטרפה. דהת לילוקת בה נמכרת בשוק קלי. והת דתנן מפני שגדילה בתורה הת מפרקינן לה בגמ' [דמולין דף נ"ח]. תימת שגמרה דטרפה תינה יולדת [כמ"ש הר"ב בשפ"ו דתמורה] הר"ן פ"ג דמולין לפיסקא דשחבאו רגליה דאלו כשרות בעוף: **דם נכרית**. נשנה בפ"ג פ"ד

*) בר"ב ד"ה ברוקו ומימי רגליו.

פירוש המשניות להרמב"ם

פ"ה א **ביצת הנבלה**. הוא שישחוט עוף ויפסול אותו בשחיטתו וימצא בו ביצה אם היא שלימה ונתקשה קליפתה כגון הביצים שנמכרים בשוק היא מותרת באכילה ואם יש בקליפתה רכות ואפי' דבר מועט היא אסורה לפי שהוא מכלל בני מעיה אבל ביצת עוף טריפה היא אסורה מטעם שזכר לפי שנאמר בזב דבר אל בני ישראל בני ישראל מטמאין בזיבה ואין הנכרים מטמאין בזיבה אבל גזרו עליהם שיהיו כזבין לכל דבריהם והם זבין מדרבנן ב"ש מטהרים דם הנכרית על עיקר דין תורה ונותנין הגזרה דרבנן ברוקה ומימי רגליה שהוא מצוי תמיד שיהא כרוך הזב ומימי רגליו ובזה ידוע שהוא מדרבנן בהיות דמה טהור לפי שאילו היתה זבה מן

מלאכת שלמה

פ"ה א **ר' יהודה אומר וכו'**. גם להוסיף על כ"ד קולי ב"ש ותומרי ב"ה שהוא קבל עוד שבה מחריש ור' יוסי לא בא להוסיף על דברי ר' יהודה ולא ר"ש על דברי ר' יוסי ור' יהודה אלא כל אחד מהן מוסיף על הכ"ד ופליג אחבריה. ואיתה למילתיה דר' יהודה ברפ"ח דשבת דף ע"ו ופי' שם רש"י ז"ל ר"י אומר שבה דבריס מקולי ב"ש וכו' אלו לאו לתיכת הני ומו לא אלא כשנכנסו לכרם ביניהם והעידו כל אחד על אומן שבידו העיד ר' יהודה על אלו. **ב"ש מטהרין**. דאיתו בשבר לטמא בנבלה בזית ולא תורת משקין לטומאה קלה ולי נראה דהאי דב"ש מטהרין מטומאת נבלות לחודה קאמר שלא יטמא מדס אבל טומאה קלה יש בו ע"כ. ואיתה נמי בפ' המנחות דף ק"ד ויבושלמי דשקלים פ"ג דף מ"ו. **דם נבלות**. נכרימות פ' דס שחיטה דף כ"ח ותני התם עלה ר"י יוסי בר' יהודה אף בשטמאו ב"ה לא טמאו אלא דדם שיש בו רציעית הוחיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית ור' יוסי בר' יהודה מפרש דברי תניו. ובשבת שם ר"פ המוליא אמר רב יוסף דר' נתן נמי ס"ל כר' יוסי בר' יהודה אלא דאמני דמי ליה התם. **ביצת הנבלה**. תוס' פ"ק דנילה דף ו' ור"פ הפרה דף מ"ז וכ"פ אלו טרפות דף נ"ח ויבושלמי פ"ק דנילה. **כיוצא בה נמכרת בשוק**. תוס' פ' אע"פ דף ס'. **ומודים בביצת טריפה**. פ' אלו טרפות דף נ"ח. וכיה פ"ג דהלכות מאכלות אסורות סי' י"ב. וכתב שם הרב המגיד וזה מבואר שהוא קבוץ שביצת נבלה אסורה ע"כ ומשמי מוגה עליו שזה הפך ממה שפסק בפירוש המשנה בנבלה ע"כ. ובטור י"ד סימן פ"ו. ומפרש שם שביצת נבלה אין ליקורה מן התורה להא דאמי בגמרא מחיים שאי אפשר שתגמר לאחר מיתה אלא מדרבנן הוא שהיא אסורה ואפילו נתעכל בתוך גופה נטיל משום דקיי"ל דבריה לף בטלה אפילו בתיקור דרבנן הלכך אם יש בפנים אם היא ביצת נבלה או ביצת שחוטה מותרת אפילו בלא מערבות דהוי ס' דרבנן ולקולא ואע"ג דכשנתערבה ביצת נבלה בתרות כולן אסורות אפשי התם לתיתחזק בהו ליקורא אבל הכא מולין לומר שאין כאן ליקור כלל ומותרת אבל בפנים אם היא של טרפה או של שחוטה אסורה משום דהוי בפנים דבר שיש לו עיקר ולתומרת. ודס טָהֳרָה כך מנאתי שנקד הר"י יהוסף ההג נשנה: **דם נכרית ודם טהרה של מצורעת**. שניה נפ"ד דמסכת נדה ולא מזכר שם ר' יהודה.

תפארת ישראל

י כ י ן

פ"ה א מלבד הנך דפרקין לעיל: ב לגמרי, דאינו בנבילה: ג בהניעית, ולא בכזית בשבר [כריש פ"ק]*): ד שמגע בה בילה, או שילדתו אחר שנתנבלה: ה שקליפתה קשה: ו ואפילו לאבילה: ז דהו"ל בגופה: ח ואפילו קליפתה קשה, ואפילו אתה מיד כשנתנבלה או ואפילו נתנבלה בשחיטה, דלא נגמרה בתיקור אפ"ה לתור מדרבנן: ט דבילת טריפה לתור מדאורייתא [ב"ך י"ד פ"ו סי' ק"ח]. ואפילו ילדה או שחטה מיד שבטרפה, גזרינן שמא שחטה או מעורה בגידין שאסורה מדאורייתא [שם] וביצים שילדה תרגולת ואע"ג דשחטה ונתנבלה טריפה. או דהוגלד פה המכה, לאסורים הביצים שילדה תוך ג'. ובלא הוגלד, אתרינן דשמא לתקב, ומותרות.

*) זהו לשיטת הר"ב שם אבל המחבר כתב שם דמתני' דהתם דלא כב"ה.

י כ י ן

פ"ה א מלבד הנך דפרקין לעיל: ב לגמרי, דאינו בנבילה: ג בהניעית, ולא בכזית בשבר [כריש פ"ק]*): ד שמגע בה בילה, או שילדתו אחר שנתנבלה: ה שקליפתה קשה: ו ואפילו לאבילה: ז דהו"ל בגופה: ח ואפילו קליפתה קשה, ואפילו אתה מיד כשנתנבלה או ואפילו נתנבלה בשחיטה, דלא נגמרה בתיקור אפ"ה לתור מדרבנן: ט דבילת טריפה לתור מדאורייתא [ב"ך י"ד פ"ו סי' ק"ח]. ואפילו ילדה או שחטה מיד שבטרפה, גזרינן שמא שחטה או מעורה בגידין שאסורה מדאורייתא [שם] וביצים שילדה תרגולת ואע"ג דשחטה ונתנבלה טריפה. או דהוגלד פה המכה, לאסורים הביצים שילדה תוך ג'. ובלא הוגלד, אתרינן דשמא לתקב, ומותרות.

*) זהו לשיטת הר"ב שם אבל המחבר כתב שם דמתני' דהתם דלא כב"ה.

הארץ לכם

מאמר מוסגר

מאמר מוסגר

מאמר מוסגר

###

ולפיכך כל י"ב חדש חוששין להן דגרסינן בפ' אלו טרפות אמר רב הונא כל שאין בו עצם אין מתקיים שנים עשר חדש אמר רב פפא ש"מ מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליע באביבה אסורה הני תמרי דכדא בתר תריסר ירחי שתא שריין . אלמא תוך תריסר ירחי שתא אסירן ולפיכך מסתברא לי דכל שנים עשר חדש אסורין בלא בריקה :

השער הרביעי

בדיני בשר בחלב והכחל .

ותחלה נתבאר מי זה בשר ומי זה חלב לאסורין זה בזה דכר דכר קורס . ומי זה לאסור מדכריסן ומי זה מותר לפי מדכריסן . ומ"ל נתבאר כמי זה ענין לאסורין דכר קורס ונקבי זה מדכריסן כדי לעמוד על דיני ספיקותיהן לפי הכלל המסור בידינו ספיקא דאוריימתא לחומרא וספיקא דרבנן לקולא . ומתוך כך נתבאר הענינים האסורין והמותרין בהן ומ"ל נתבאר דין התור שעמו פניו בזמן ומפו בו מת הפת עד שלא נסוק התור או למחר שנסוק התור . ודין פת פו דגים שנתבשלו בתנור עם בשר . ומ"ל נתבאר דין הכחל וכליס שנתבשל בהם ודין מליחתן עם בשר :

אי זה בשר ואי זה חלב אסורין זה בזה דבר תורה. שנינו בפ' כל הבשר בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה . ר' עקיבא אומר חיה ועוף אינן מן התורה שנ' לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים פרט לחיהו לעוף ובהמה טמאה ר"י הגלילי אומר נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו האסור משום נבלה אסיר משום בשר בחלב עוף שהוא אסור משום נבלה יכול יהא אסור משום בשר בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם . וחיה ועוף דקאמר ר' עקיבא אינן מן התורה דוקא קאמר אינן מן התורה אבל מדרבנן אסירי דאיתמר עלה בגמ' מאי איכא בין ר' יוסי ובין ר' עקיבא איכא בינייהו חיה ר' יוסי הגלילי סבר דאורייתא ור' עקיבא סבר דרבנן ואב"א עוף נמי איכא בינייהו ר' עקיבא סבר חיה ועוף אינן מראורייתא הא מדרבנן אסירי ור' יוסי סבר עוף אפי' מדרבנן לא אסור . וליתא לדר' יוסי הגלילי דגרסינן התם לוי איקלע לבי יוסף רישבא איתו לקמיה °רישא דטוואא בחלבא ולא אכל ולא אמר להו ולא מידי אתא לקמיה דר' אמר ליה אמאי לא תשמתינהו אמר ליה אתריה דר' יהודה בן בתירא הוה ואמינא דילמא דריש להו בר' יוסי הגלילי דאמר יצא עוף שאין לו חלב אם . וביצים הנמצאים במעי התרנגולת שאינן גמורות הרי הן כגוף התרנגולת ואסור לאכלו בחלב. דתניא בפ"ק דבכורות השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב ר' יעקב אומר אם היו מעורות בניהן אסורין . ופ' גמורות כל שיש להן חלמון וחלבון ושאין גמורות כל שאין לה אלא חלמון דורדי תי"ק מיקל הוא מדר' יעקב מדקתני ר' יעקב אומר אם היו מעורות בניהן אסורות דאלמא לרבנן אע"ג דמעורות בגידין מותרות. ועוד דאמרינן עלה מאן תנא להא דת"ר האוכל מנבלת עוף טהור משלל של ביצים מן העצמות ומן הגידין ומן הבשר שנתלש מן החי טהור מן האשכול של ביצים ומן הקרקבן ומן בני מעיין או שהמחה את החלב ונמעו טמא מאן תנא משליל של ביצים טהור אמר רב יוסף דלא כר' יעקב דאי ר' יעקב הא אמר אם היו מעורות בגידין אסורות פי' אבל לרבנן ניחא דהא אמרינן דכל שנגמרו מותרות דאלמא אינו כבשר אע"י שמעורות בגידין ומשליל של ביצים היינו גדולות שיש להן חלמון וחלבון . ואשכול היינו בעודן קטנות שאין להם אלא (חלבון) [חלמון] לבד. איבא דאמרי מאן תנא אשכול של ביצים טמא ר' יעקב היא . ולהאי לישנא פי' אשכול כל שמעורות בגידין ואע"י שנגמרו בחלבון וחלמון . ושלל אותן שנשללו מן הגידין ונפרדו ועדיין לא נתקשית קליפתן העליונה הבאה לכ"ע אינן כבשר ומותרת לאכלן בחלב דאף ר' יעקב לא אסר אלא כל זמן שמעורות בגידין. ורחינן לעולם בריית רבנן היא ולא ר' יעקב ומן האשכול לא מהנך דתליין באשכול שיש להן חלבון וחלמון אלא מאשכול נופיה וכי תימא מאשכול גופיה מאי למימרא מידי דהוה אקרקבן ובני מעיין דאע"ג דבישרא נינהו כיון דאינשי דלא אכלי איצטריך לאשמועינן הכא נמי כיון דאיכא אינשי דלא אכלי איצטריך לאשמועינן והא דהוה מצי למימר ומאי מן האשכול מן הקטנים שאין להם אלא חלמון לבד . אלא דניחא ליה לאשמועינן אגב אורחיה דאשכול גופיה אע"ג דאיכא אינשי דלא אכלי ליה טמא . וקיי"ל כרבנן חדא דיחיד ורבים הלכה כרבים . ועוד דבשר עוף בחלב דרבנן ובדרבנן הלך אחר המיקל, וכן פסקו כל הפוסקים . ויש מי שפי' גמורות שנגמרה קליפתן ונתקשית ואין השמועה מתחוורת לפירושא . וכרינהו לבשר בחלב כך דינם לענין מליחה . וכמו שכתבתי במליחה . נרסינן בפ' כל הבשר אמר שמואל נדי לרבות את החלב נדי לרבות את המתה נדי להפות את השליא נדי להוציא את הרם נדי להוציא את השליא נדי להוציא את הטמאה בחלב אמו ולא בחלב זכר בחלב אמו ולא בחלב שחוטה בחלב אמו ולא בחלב טמאה . ואקשינן והא תלתא נדי כתיבי ואנן שיתא קא דרשינן ופרקינן חלב ומתה מחד קרא נפקי דם נמי לאו נדי הוא שליא נמי פירשא בעלמא פשו להו תרי חד לרבויי שליא וחד להוציא את הטמאה . ואקשינן וסבר שמואל אימור חל על איסור כלומר מדקא מחייב בחלב מתה ע"כ אימור חל על איסור אית ליה . והא אמר שמואל משום ר' אלעזר מנין לבהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנא' ומתו בו כי יחללוהו פרט לזו שמחוללת

ועומדת

(35 ob)

השער הרביעי

בשר בחלב . אסור מן התורה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו . ונאמר בתורה שלשה פעמים. ומפי השמועה למדו שהאחר לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול . ולמה הוציאו הכתוב בלשון בישול לומר לך שלא כדרך בישל אינו אסור מן התורה . אלא מדברי סופרים : איזהו בשר אסור בחלב . בשר בהמה אסור מן התורה . נאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלשה פעמים לומר לך גדי ולא חיה גדי ולא עוף גדי ולא בהמה טמאה . חיה ועוף אף על פי שאינם אסורים בחלב מן התורה אסורי' הם מד"ס . ? השוחט התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרין לאכלן בחלב ושאינן גמורות דינן כדין גוף העוף ואסור לאוכלן בחלב איזהו ביצה גמורה כל שיש לה חלבון וחלמון . אע"י שמעורת בגידין אין לה אלא חלמון עדיין בשר הוא וכגוף העוף הוא ואסורה לאכלה בחלב : ר"א שאינה גמורה עד שתשלם קליפתה ותתקשה והראשון נראה לי עיקר . זה שאמרה תורה גדי אפי' סרה ורהל במשמע שהרי כשרצה הכתוב לפרט גדי ממש כתב וישלח יהודה את גדי העזים וכתיב ואת עזיי' גדיי העזים הא למדת שכל מקום שנאמר בתורה גדי סתם אפילו פרה ורחל במשמע . וכן זה שאמרה תורה בחלב אמו לא הקפידה תורה בחלב אמו דווקא אלא בין חלב אמו בין חלב אחותו בין גדולה כפרה בין קטנה כרחל . בין שהניקה בין שלא הניקה ואפי' בשל גדי בחלב עצמה אסור מן התורה : המבשל בכמי חלב הוא הקום שבחלב טותר מן התורה שהטעם של חלב אינו כחלב והאוכלו אסור אבל אסור באכילה מד"ס . שהרי אסור לשבל בשר בכותח וכותח אין בו אלא נסיובי החלב שהוא הקום : המבשל בחלב שבקיבה אפילו היה צלול מותר. דאינו אלא כפרש בעלמא . ויש מי שאוסר בצלול אבל בשנקרש בקיבה מחיי הבהמה מותר . דער שנקרש

ספר מלחמת בית חשמונאים

מלחמת יהודה עם אנטיוכוס ומפלת נקנור

ואפילו לא הכיר בו שהוא גזלן אלא שמע שהוא גזלן ואמר לו הבא לי מה שגזלת ממנו ואבדתי ממנו ואני אכיר בו שהוא שלי ואתה אומר שלא גזלת אלא ממי שגזל ממני ואני לא הכרתי בו שהוא שלי

ד [ט] ז אסור לבשל · בחלב אשה מפני מראית העין ז) ואם נפל לתוך החבשיל בטל ואין צריך שיעור:

הגה (ה) ז) [ד] וכראה לפי זה דכל שכן לפמש"ל (ז) בשר טמאה בחלב טהורה (ד"ע) [י] ודוקא בשר בהמה ח) אבל בעוף לרבנן אין לחוש:

ה [י] ביצים הנמצאים בעופות אם הם גמורות ט דהיינו שיש להם חלבון וחלמון ט) [יא] אף על פי שהיא (ח) מעורה בגידים הרי זה גמורה (ו) ומותר לאכלה בחלב

(סעיף ד) ז) ונראה לפי זה דכל שכן כו'. לפי דעת הרב כל שכן הוא נראה לגרוף ליבש הא דכתבו הטור והמחבר בסעיף ג', מותרים בבישול והנאה והוא משנה ערוכה בפכ"ה (קיג.) ומוסכם מכל הפוסקים דהיינו דמותר מדינא ח) אבל משום מראית העין לא מיירי ונפקא מינה בגווני דליכא למיחש למראית העין כגון לרפואה וכיוצא בו וכמ"ש מהרש"ל פרק כ"ה סימן ק"כ גבי חלב אשה דלרפואה שרי אפילו מין בו שכנה כלל מאחר דאין בו איסור כלל אלא משום מראית העין עד כאן לשונו אי נמי משכחת לה בגווני אחריני דליכא משום מראית העין י) וזה מיושב מה שהניח בתורת חי (כלל סב דין ח) דברי הרשב"ץ (שו"ת ח"ג סי' רמ) בתימה ע"ש אבל דברי הפוסקים שכתבנו שאחת מותרים בבישול אפילו משום מראית העין ליכא וכך נראים דברי מהרש"ל פרק כל הבשר (סי' ק) וכך משמע לעת המחבר מלבד כתב בחלב בהמה טמאה גופיה לאסור משום מראית העין לכך נראה לי ברור לאסור לחתי כיון דעל כל פנים אחד מהן אסור באכילה דודאי בבישול ליכא משום מראית העין להא יכול להיות ט) שמבשל לצורך רפואה או שאר דברים והאי אסור לבשל היינו לאכול וכן מ"ש המחבר בסעיף ה' אסור לבשלם על כרחך לריך נמי לפרושי לאכלם ובהאי גוונא מיירי במקלף ומשום ה) לאפקיה לאכילה בלאון בישול ע"ש ובכהאי גוונא ודוקא הוא דליכא משום מראית העין יב) וע"כ גם לדעת הרב לריך שאחר לומר כן דהא אפילו בשר בהמה טהורה בחלב אסור לכתחלה ואפילו בדיעבד אסור ואפילו אם נתבשל עם בשר בהמה טהורה בחלב אסור ואפילו נתבשלו יחד ודוחק גדול לומר דבשעת בישול היה מניח אסור לכתחלה אלא הקדירה אלא ולאי לבישול לתוליה ליבש משום מראית העין והלכך הא לאסור לבשל בשר בחלב אשה היינו לאכול והלכך בשר בהמה טמאה בחלב אשה אפילו בדיעבד אסור ואפילו אם

נקודות הכסף

סי׳ פ״ו) פסק סמס מעורות נגידין לחוד משום סבר מן המי ודוחק לומר דיש לחלק בין מיקור סבר מן המי סהוה מיקור דמורייתא בפני עצמו משל״ב נבשר בחלב דמנ״ל לחלוקי כל כך ולהקל בבשר בחלב ומי סמפסר לומר דהמס מיירי כשלא נגמר סחלבון דמ״ב אין שייך לומר שלא היו מעורות נגידין ובעל כרחך צריך לחלק ולומר דלענין מיקור סבר מן המי אין חילוק בין בהס טעם בשר כלל וכל זה דוחק אלא נראה בעיני עיקר כל זמן שמעורה מגיד בשבר לכל מילי כו׳ עכ״ל: וכל דבריו ממוהין בעיני דמ״ב ומפילו מה שהמיר הרשב״ם לפילו מעורות הוי דוחק לקמי דין מיקור סבר מן המי סהוה מיקור (ז.) והרי המחלמות והרמב״ם (משכ״ם פ״ע ה״ס) והרשל״ם (פ״ה פ״ג סי׳ ח) והרב המגיד (שם) ורבינו ירוחם (נת״י ח״ה סות כח קנו.) ומהרי״ל (מנהגים הלכות פו״ה עו.) ומהר פוסקים כולם פסקו כמותו קמא. ומ״ש גם ל״ע נדבריו כו׳ אינו קושיא כלל וכמ״ש בש״ך ס״ק ט׳ ע״ש. ועוד דכיון דפסקו כמותו קמא דפילו מעורות מותרות מ״מ לא נחלק בין מיקור סבר מן המי שפסור

אמרי בינה

מראית עין דהרואה יסבור שמבשל לצורך רפואה וכיוצא בו והאי אסור לבשל היינו לאכול. והא דכתב הש״ך לעיל ס״ק ו׳ ולפי זה צריך לומר דמיירי בבישול כו׳ כונתו דאינו אסור לאכול בשלא הניח אצלו שקדים אא״כ בישל הבשר בהחלב שקדים מקודם אבל לעולם בשעת בישול א״צ להניח שקדים דבשעת בישול ליכא מראית עין והא שכתב הש״ך ועל כרחך גם לדעת הרב צריך לומר כן כוונתו להקשות על הרב מהא דכתב לעיל סעיף ג׳ דבבשר בהמה יש להניח אצל החלב שקדים ועל כרחך מיירי בשעת האכילה דבשעת בישול לא שייך מראית עין וגם דוחק גדול לומר להניח שקדים אצל הקדרה בשעת בישול אלא ודאי כונת הרמ״א דצריך להניח בשעת אכילה ואם כן איך בישלם מתחלה ביחד (דהא סבירא ליה להש״ך לעיל ס״ק ו׳ דאין איסור רק כשבישלם מתחלה ביחד וכנ״ל) אלא על כרחך דבשעת בישול ליכא משום מראית עין ואם כן אתי שפיר דברי המחבר דדוקא בחלב אשה דבשלם מתחלה ביחד אבל בחלב טמא אחר כך משום מראית עין אבל בחלב טמא דלאו לאכלם מבשל להו ובשעת בישול ליכא משום מראית עין. ולא כהרמ״א שכתב דכל שכן דבחלב טמא אסור לבשל ודוק (עצ״ל):

הגהות והערות

ז) **עיין** מחזיק ברכה אות ח שהאריך בדברי הרשב״א והרמ״א והש״ך, ועיין יד יהודה בפירוש הארוך אות ה:

ח) **במקרא**, לא תבשל גדי בחלב אמו דילפינן מיניה איסור אכילה, ובמשנה (חולין קג ע״ב) כל הבשר אסור לבשל בחלב חוץ מבשר דגים וחגבים, האי לבשל לאכול הוא דהא בשר עוף מותר לבשל בחלב כמ״ש רוב הפוסקים והביאם בש״ך ס״ק ב, וכן פירש הרשב״א בחידושיו ריש כל הבשר:

ט) כ״ה הנוסח בדפו״ר ובדפוסים שלפנינו, וכוונתו דאין צריך להניח אצלו שקדים אא״כ נתבשל הבשר עם חלב שקדים, ובדפוס וילנא נדפס בגליון שיש גורסים ״רא״צ להניח אצלו שקדים אלא באכילה״, ולא הבנתי דבריהם דהרי הש״ך כתב ״כמ״ש בס״ק שלפני זה״ ולא מצאנו שכתב שם שיש להניח שקדים רק בשעת אכילה ולא בשעת בישול:

ביאור הגר״א

[ט] **אסור לבשל כו׳ ואם כו׳.** כמ״ש לעיל סימן ס״ו סעיף י׳ עיין שם: [י] **ודוקא כו׳.** כמ״ש בסעיף שקדם: [יא] **אף על פי כו׳.** כתנא קמא:

חידושי רע״ק

מקור ומינו מוכר רק נגפל לתוך מבשיל דמינו ניכר גם לפי לשיס זו יהיה מוכר דגם בבשר בהמה מין מוקריס מינלמו וכן מה שכתב הט״ז וכן משמע לשון הרמ״ם שכתב יש להניח וכו׳ הס זה מיירי בבשר בהמה: ז) **ואם נפל לתוך התבשיל.** ופס עיכ נמזיד בבשיל מקור לו ולמי שנעשה כן בפילו עיין לעיל (סימן ק״ו בש״ך ס״ק י״ל):

באר היטב

(ז) **לבשל.** והט״ז כתב שאין זה כ״ש מאחר שאחד אסור בפני עצמו לא גזרו בו משום מראית עין דלא שייך אלא דוקא כשכל אחד מותר בפני עצמו כמו חלב שקדים עם עוף וכיוצא בזה אלא שאין בידי להקל במה שהחמיר רמ״א עכ״ל והש״ך כתב (וא״ל) [וז״ל] דהא דכתבו הטור והמחבר בס״ג דמותר בבישול ובהנאה היינו מדינא אבל משום מראית עין לא מיירי שם ונפקא מינה בגווני דליכא למיחש משום מראית עין כגון לרפואה וכיוצא בו. והנה נ״ל לתרץ כל הקושיות של הט״ז וש״ך שהקשו על רמ״א ומתוך כך פסקו דלא כוותיה אלא דאף בעוף יש לחוש למראית עין. ולענ״ד נראה דרמ״א איירי בכל הסעיף בבישול ולא באכילה אלא שקשה לו על הרשב״א שכתב דאסור לבשל בחלב אשה משום מראית עין ולא כתב דאסור לבשל בחלב טמאה לכתחלה והיה מסופק מאחר דאמרינן בש״ס דמותר בבישול ובהנאה אם מותר לגמרי ולא חיישינן גבי בישול משום מראית עין אלא דוקא באכילה חיישינן לזה או דלמא מה דאמרינן בש״ס דמותר בבישול מיירי לדינא אבל מפני מראית עין חיישינן לכך גבי עוף עם חלב שקדים דלא חיישינן שמא יעבור איסור כלל לבשל בשר שור עם חלב אם לא שיטעו בתרווייהו שיסברו דהאי בשר עוף הוא בשר שור והאי חלב שקדים הוא חלב גמור דע״ז לא חיישינן כלל שיטעו בתרווייהו אם לא שיטעה ויבשל בשר עוף עם חלב גמור והנה גם לזה לא חיישינן דגם אם יעבור אינו עובר אלא על איסור דרבנן שאסרו רק משום מראית עין ויכול להיות שגם על איסור משום מראית עין לא יעבור שאפשר שמותר לגמרי בבישול כדאמרינן בש״ס דבשר עוף בחלב מותר בבישול והנאה ולכך כתב רמ״א נהגו לעשות חלב משקדים ומניחין בו בשר עוף הואיל ואינו רק מדרבנן כלומר דגם אם יעבור ויבשל בשר עוף בחלב ממש אינו אלא מדרבנן משום מראית עין ולענין דינא מותר לגמרי כדאמרינן בש״ס וכהאי גוונא לא אשכחן דאסרי רבנן משום מראית עין ובזה מתורץ מה שהקשה הש״ך מאורח חיים סימן ש״ה לענין שבת. אבל לאכול ודאי ס״ל לרמ״א דאסור שמא יבא לאכול בשר עוף בחלב שהוא איסור דרבנן בפירוש וכן בשר בהמה טהורה עם חלב טמאה ס״ל ג״כ דאסור שמא יבא לבשל בשר טהורה עם חלב טהורה שהוא איסורא דאורייתא וכל הסעיף מיירי בבישול דוקא וכן נמי מ״ש בסוף הסעיף בעוף דרבנן אין לחוש הכי נמי מיירי בעוף דרבנן כשבא לבשלו בחלב אשה או בחלב טמאה שהוא תרתי לטיבותא אין לחוש כנ״ל ודו״ק:

(ח) **מעורה.** כתב הש״ך והא דמשמע לעיל סימן פ״ו ס״ד דבהכה תרנגולת על זנבה והטילה ביצים דאסורות משום אבר מן החי אלמא דחשיבא כבשר שאני הכא דלענין בשר בחלב דעוף שהוא מדרבנן הקילו ועוד נ״ל דבלאו הכי לא קשה מידי דאי לאו דגלי לן קרא ארץ זבת וגו׳ דחלב מותר היינו אוסרין אותו משום אבר מן החי ונהי דגלי לן קרא היינו דומיא דחלב דאינו מחובר בשום דבר אבל ביצים מעורות ומחוברות באיסורייהו קיימי לענין אבר מן החי ולעולם לא נקראו בשר בשביל זה וזה ברור עכ״ל והט״ז כתב בשם רש״ל לתרץ דהתם לאו בטעמא תליא מילתא רק שרש״ל בעצמו כתב שזה דוחק להלכה אלא כל זמן שמעורה בגידין חשוב כבשר לכל מילי וכתב בשם מהרא״י וכמדומה שנהגו הנשים איסור אפילו אם הקליפה החיצונה קשה לגמרי ואין להחמיר בזה אלא לכתחלה אבל בדיעבד כל זמן שנגמר הקליפה אפילו בקרום לבן לחוד סגי ואין עליו דין בשר כלל עכ״ל והש״ך כתב מיהו נראה דאפילו לא נגמר אלא החלמון והן מעורות יש להקל בהפסד מרובה וכהאי גוונא:

ט) **אבל משום מראית עין לא מיירי.** ומן מנלמי להדיא נמסוגות תולדות מדם להרשב״ם (סי׳ ר׳) (מ״ע סי׳ ל״ו): ט) **שמבשל לצורך רפואה.** קשה לי דמכל מקום ממלי מוכר בהמה ניסוס למלית עין ול״ע: י) **או בשר טמא.** קשה לי למפקר גם כן בשר טמאה בחלב טמאה משום מראית עין:

(ה) **ונראה.** עיין ט״ז בעלה דמין לזה מפקק רמ״ם דמסור לבשל (בדרבנן) [מדרבנן] משום מראית עין והוא הדין בשר עוף לפעמים לפ מיכר וכן משמע מרמ״ם שכתב (בפוף הפרק) דעוף דרבנן מין לחוש משום סהוה מראית עין ומקמי הם נחלב טהורה מסור:

(ו) **ומותר.** עיין ט״ז לכתחלה יש להמחיר שמין לחוש לבשל בחלב, ולענ״ד כל שקרוס לבן עליס מין מיסור, ולענין מליסה כתב בסימן ע״ה

שפתי דעת

ז) **ונראה.** עיין ש״ך. ובתחלה כתב דהמחבר בסעיף ג׳ מיירי לרפואה או בגוונא דליכא למיחש למראית עין דמינכרי, ובזה מיושב מה שתמה התורת חטאת על הרשב״א דאוסר בחלב אשה והא שרי לבשל בחלב טמאה (חולין קיג.) דהתם מיירי לרפואה או דמינכרי. אכן קשה אמאי נקיט חלב אשה ולא נקיט טמאה היכא דאין לרפואה דאסור משום מראית עין על כן כתב הש״ך דלהמחבר האי אסור לבשל לאכול הוא, ובסעיף ה׳ דכתב המחבר אם אין גמורות אסור לבשלם על כרחך לאכול דלבשל כתב בסעיף ג׳ דשרי עיין [ש״ך] אות י״א וכן ממרוצת לשונו שכתב בסעיף ה׳ אסור לבשלם אבל אם אכלם בפני עצמם מותר לאכול גבינה משמע דלבשל היינו אכילה (ומיהו יש לומר דבסעיף ג׳ כתב דמדינא שרי ואחר כך בסעיף ד׳ כתב דמראית עין אסור והוא הדין חלב כו׳ עם בשר עוף ומשום הכי בסעיף ה׳ כתב דאסור לבשל אלא דביצה מנכרא) ובזה מתורץ הקושיא של התורת חטאת, דטמאה דאין ראוי לאכילה בבישול ליכא מראית עין, מה שאין כן לבשל ולאכול בחלב אשה באכילה שייך מראית עין. אמנם מה שכתב דלהר״ב צריך לומר כן, הלשון מגומגם דלהר״ב ודאי אסור בישול ממש בחלב טמאה שהרי הר״ב אומר כן דאסור לבשל בחלב טמאה והיינו בישול דאין ראוי לאכילה משום טמאה, ולפי דברי הש״ך יהיו דברי הר״ב סותרין דלעיל כתב דבשר בהמה אין להחיר אלא אם כן הניח שקדים והיינו על ידי בישול, דבצונן משמע בתורת חטאת דשרי אף בבהמה ואין בישול מתחלה, דדוחק שהניח אצל קדירה שקדים וע״כ מותר בבישול אם כן איך כתב הר״ב דלבשל בחלב טמאה אסור ועל כרחך צריך לדחוק דמניח בשפת הקדירה שקדים. ומיהו המחבר דנקיט חלב אשה הוא הדין דהוה מצי למנקט בשר עוף דבאכילה הוא דאסור ואולי סובר כלבוש (סעיף ג) דחיה ועוף מינכר יע״ש:

ח) **אבל.** עיין ש״ך זה להר״ב (סעיף ג׳) דמתיר עוף בחלב שקדים הוא הדין בחלב אשה אבל לפי מה שהעלה הש״ך אות ו׳ דאפילו בדרבנן שייך מראית עין אסור אף עוף דרבנן אפילו בחלב אשה לאכול כמו בחלב שקדים דאסור: ט) **אע״פ.** עיין ש״ך חילק בין סימן פ״ו. ומה שכתב אבר מן החי הוא לאו דוקא דשם מוזכר בשר מן החי, ומיהו באין גמורות הוא דהוה בשר מהחי, וגמורות ומעורות הוה אבר מן החי:

משנה א) אלו הן הדברים שבין בית שמאי לבית הלל בבית המדרש. אמרו אלו לאלו אנו כדבריכם ואלו לאלו אנו כדבריכם. אמרו אלו לאלו אתם אומרים כך ואנו אומרים כך. אמרו להם חכמים אין אתם נתונים לדון אלא כמה שהיה. ואומרים כך וא

כחל וק"ל: **טו) ואין לוקין על אכילתו משום בשר בחלב.** כלשון הזה כתב הרמב"ם (מאכ"א פ"ע ה"ו) ומשמע דעמו דמשום נזיר בחלב הוא דאין לוקין על אכילתו יג הא משום דס לוקין על אכילתו אף על פי שבשלו דק"ל דס שבשלו עובר עליו ה] מיהו מנן קיימא לן דלא שיבשלו או שמלחו אינו אלא מדרבנן וכמו שכתבתי לעיל סימן ס"ט ס"ק (ל"ט) [מ"כ] וכתבתי דוכתי:

טז) וחלב זכר לא מקרי חלב כו'. משמע דכיון דלא מקרי חלב יא] ולית ביה אפילו איסור דרבנן אינו אוסר במאכל ובאיסור והיתר אחרון אם (כלל לא דין יג) כתב דלא גרע מחלב אשה ומדברי הרב המגיד פ"ט מהלכות מאכלות אסורות (ה"ו) נראה דחלב זכר אסור מדרבנן וכתב שכן נראה מדברי הרמב"ם שהעתיק המחבר לשונו וכן משמע קצת בש"ס פכ"ה (דף קי"ג ע"ב) דאמר שמואל האם בחלב אמו ולא בחלב זכר ואם בחלב אמו ולא בחלב שחוטה ואם כן כיון דאמר קרא מפיק להו וחלב שחוטה קיימא לן דמדרבנן מיהא אסור וכדלקמן סימן ל' ס"ג בחלב זכר ונראה דהרב המגיד מיירי בחלב זכר של בהמה וכדפירש רש"י בש"ס וז"ל ולא בחלב זכר שהיה לו חלב מועט מן הדדים כגון אם נשחנה והיו לו דדים וכן פירש מהרש"ל שם סימן ק' וכן מוכח מהש"ס שם להדיא דלקאמר נמי הכי נעי מיניה המבשל בחלב גדי אלא הניקה מהו אמר ליה מדלינטריך לשמואל למימר בחלב אמו ולא בחלב זכר הוה לליה למתי לכללן אם-אבל אמי כיון דאמי אם אסור ש"מ דבחלב זכר של בהמה מיירי אבל בחלב זכר דאסור אפילו אם אסור לכתחלה ברש"י ובתוס' ולפ"ז ממחבר שהעתיק לשון הרמב"ם דלא גרע מחלב אשה ולפ"ז ממחבר שהעתיק לשון הרמב"ם דמשמע מיניה דגם בחלב זכר פטור מכל אסור והרב נהג"ה לא פליגי: **יז)** ומי **חלב כו'.** וכתוב יב] בתיקון ומיתר המרוח עם (דין יב) דלפילו אומו מי חלב שנשאר אחר שעושין הגבינות הנעשים וכמו שכתב המחבר בסעיף שאחר זה (ס"ת) אוסר כאשר זה:

בחלב טו זכר או שבישל [טז] **טו דם בחלב פטור טו) ואין לוקין על אכילתו משום בשר** (יג) **בחלב:**

הגה טז) [יז] וחלב זכר לא מיקרי חלב (יד) כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר [יח] אבל חלב אמה יז) [יט] ומי חלב אוסרים המחבל כמו חלב עצמה ואפילו בניקוד יש לאסור לכתחלה (כן משמע בתרוך כלל ל"ת): **יח)** יד) יש אומרים דאסור לחתות [טז] לחתות הפת קדירה של גוי לפי שפת מבשלים בה פעמים חלב פעמים בשר וממחה אחת קדירה שלהם בא לידי ניקוד בשר בחלב (הגהת מרדכי פרק כל הנלמים): עוד כתבו דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב ולימן לפני בהמה **יט)** דאסורים בהנאה (מהרי"ו): טו עוד כתבו דהכלי שעושין בו מיס (יז) לחפיפת הראש אין נשפת בו לעושין לותה מאפר שעל הקדירה **כ)** ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב (מהרי"ל) ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן (יח) הקדרות של הגבינים שנפנית החורף משום דמחזיס עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בהנורים (מהרי"ו) ונדיעבד אין לאוש בכל זה **כא)** ואף לכתחלה אין בזה

טז) זכר או שבישל טו דם בחלב פטור טו) ואין לוקין על אכילתו משום בשר (יג) **בחלב:**

הגה טז) [יז] וחלב זכר לא מיקרי חלב (יד) כלל ואם נפל לתוך קדירה של בשר אינו אוסר [יח] אבל חלב אמה יז) [יט] ומי חלב אוסרים המחבל כמו חלב עצמה ואפילו בניקוד יש לאסור לכתחלה (כן משמע בתרוך כלל ל"ת): **יח)** יד) יש אומרים דאסור לחתות [טז] לחתות הפת קדירה של גוי לפי שפת מבשלים בה פעמים חלב פעמים בשר וממחה אחת קדירה שלהם בא לידי ניקוד בשר בחלב (הגהת מרדכי פרק כל הנלמים): עוד כתבו דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב ולימן לפני בהמה **יט)** דאסורים בהנאה (מהרי"ו): טו עוד כתבו דהכלי שעושין בו מיס (יז) לחפיפת הראש אין נשפת בו לעושין לותה מאפר שעל הקדירה **כ)** ורגילות הוא להתערב שם בשר וחלב (מהרי"ל) ולכן יש לאסור גם כן להשתמש מן (יח) הקדרות של הגבינים שנפנית החורף משום דמחזיס עליהם לפעמים בשר וחלב מן הקדרות שמבשלים בהנורים (מהרי"ו) ונדיעבד אין לאוש בכל זה **כא)** ואף לכתחלה אין בזה

יח) יש אומרים דאסור לחתות האש כו'. וכמדכי שם (בשלטי הגיבורים על המרדכי ע"ז פרק ג' אות ט) כתב שלאסור לבשל [יג] בשר בצנית שיבשל בקדירה של גוי אע"ג שיהא היבשל כו' לכן נרוך לשפשות גויות שמי קדרות שמא של בשר ושמא של חלב וכן פשק בשורת שלמה סוף כלל ע"ו (דין יב) מיהו בשר לאו דוקא אלא הוא הדין שאר דבריס דזיל בתר טעמא מיהו אין זה אלא מוסרת בעלמא ואין העולם נזהרין בזה: **יט) דאסורים בהנאה.** היינו טו) [יד] כשהדיחס במיס רותחים ועירבם כך רותחין הם לאו הכי אינו אסור אלא בהנאה כיון דאינו אסור מן התורה אלא דרך ביזוי וכדלעיל בסעיף ו' וסעיף ג':

כ) ורגילות להתערב שם בשר בחלב. והא דלא מיתסר מהאי טעמא לשפיפת הראש שהרי נהנה משום דלרחון דשמו כיון שאינו דבר של אכילה לא תשיב הנאה (ב) כיון שאינו נהנה מגוף האיסור וכמו שיתבאר לקמן סימן ל"ד (ס"ג) עיין שם ועיין לקמן סימן ק"ח (ס"ד) [סעיף ה'] בהג"ה וסוף סימן קנ"ה בהג"ה: **כא) ואף לכתחלה כו'.** עיין בתורת תשובה כלל ע"ו (דין יב) ומשמע שם דבקדירות של מתכות אין להתחיר לפשפש לכתחלה משום דשם היה ניתז טו*) היה מוכר ומתלבן על ידי השם עיין שם:

נקודות הכסף

ה] (הגה) נמשך אחר דברי ב"י (קלח: ד"ה כתב הרמב"ם) ומביא ב"י דס"ל כתב הרמב"ם דף ק"ט ע"ל (ד"ה הלב קורעו) דקורבן למיב כרת וכתב ב"י וס"ל לרש"י דהיינו דקורעו (מנחות כח.) אמנם לפי מה שנלענה ונראה שזהו דעת הרמב"ם ש"מ משמע מדבריו לפי הילכתא דזעירי דאמר דס שבישלו ומלחו אינו עובר עליו ולפי מיניה שום מוכח על זעירי ולפעמ"ד שדעת רש"י ורמב"ם שוין אבל לפ מטעמיה אלא דהס קורבים במקנה דגמרא ממנחות דף כ"ח ע"ש דאמני כאן בחטאת התלויות וכאן בחטאות הפנימיות ופירש רש"י דה דאמר זעירי אינו עובר עליו בחטאות הפנימיות כגון פריס ושעיריס הנשרפים (ובאמת יש לתמוה על כל הני פוסקים דבניקוד להו דס שבישלו אינו עובר עליו אלא במקנה זעירי מיירי בזוקק בחטאת פנימית אבל בחטאת תלויות עובר עליו. ויש ליישב בדוחק ע"ש) וכיון שכן זעירי הוא דליבא דהלכתא רק דמיירי בחטאת פנימית ול"ב לפ מוכח מידי דלס שבישלו שאינו עובר ודברי הרמב"ם ורש"י נרוכים הס ונמתלקח ג"כ קושית תוס' (מולין קט. ד"ה הלב קורעו) על רש"י הנ"ל בפרק כל הבשר ובמנחות (כח. ד"ה

ביאור הגר"א

[טז] **דם בחלב.** שם וקי"ד עמוד א': [יז] **וחלב זכר כו'.** כמ"ש בפרק ו' דמכשירין שאינו משקה אפילו להכשיר את הזרעים ואינו אף כמי חלב שם קי"ד עמוד א': [יח] **אבל חלב כו'.** שם צ"ז עמוד ב' ושם ק"א עמוד א' חלב שחוטה דרבנן: [יט] **ומי חלב.** פרק ג' (מ"ג עמוד א') ופרק ז' (ע"ו) דפסחים ופרק כל הבשר (ק"א עמוד ב' ק"ב עמוד א') ועיין תוספות שם ק"ד עמוד א' ד"ה המבשל כו':

חידושי רע"ק

ונקרמת שם ומכל מקום י"ל דלא מקרי שם חלב שם העובר עומד להוולד אבל טריפה לא נקרמת שם בשביל עובר כיון דאין קופה להוולד אם-ז מנאמי בניקוד והיתר המרוח כלל ל"ת מות י"ד אבל טריפה היא בשר בחלב לחוורייתא דלחויה שם דשם היתה מקודש מעוברת [*להסוברים דגם בתרת היתה היה ות"ל הוא הדין לחיתה מולדת ולא להרמב"ם] וכדומה אין בחלבה דין בשר בחלב לחוורייתא ועיין בפרי מגדים (פפ"ד ס"ק טו) שהניח בצ"ע בדברי המיקור והיתר הנ"ל

באר הגולה

טו בממרת למגולל שם:

טו שם ובכריתות שם:

גליון מהרש"א

יג **הא משום דם לוקין על אכילתו.** וכן בחלב מתה לוקין משום נבילה עיין בבית יוסף ובלחם משנה פ"ט ממאכלות אסורות בדין זה מהסס על הבית יוסף דהא חלב טמאה אין לוקין עליו ואני איני מבין מה הפרש בין חלב נבילה לבין ביצת נבילה דמותר מדאורייתא כמש"כ בש"ך לעיל סימן פ"ו ס"ק ח' והרי ביצים גמורות נמי ראוי להיות אסורים משום אבר מן החי אי לאו דגלי קרא כמש"כ בש"ך לעיל בסמוך ס"ק ט' וכן חלב לעיל סימן פ"א ס"ק י"ב ולמה הביצה מותרת כיון שנגמרה קודם שנתנבלה וחלב שנגמרה אסורה:

יד **יש אומרים דאסור לחתות האש כו' לידי בישול בשר בחלב.** עיין ש"ך ס"ק י"ח דאפילו שאר דבר אסור לבשל ויש ראיה לכאורה מכאן דבשר וחלב שכבר נתבשל יחד אסור לבשלו שנית ועיין גליון ריש סעיף א':

טו **עוד כתבו כו' דעושין אותה מאפר.** עיין ט"ז סימן צ"ה ס"ק ט"ו ובתשובות צמח צדק כתב ליישב דהכא אסור לכתחלה לשפשם כדין כל טעם לפגם דאסור לכתחלה ע"ש סימן צ"א ועיין גליון ש"ך לקמן סימן צ"ה ס"ק כ"א:

הגהות והערות

יא] **נראה** דצ"ל לית ביה אפילו איסור דרבנן ואינו אוסר המאכל:

יב] **צריך** עיון למה לו להש"ך להביא זאת בשם או"ה דהרי זה דמי חלב הוא אותו שנשאר אחר שעושין הגבינות הוא דעת הרא"ש ובקצור פסקי הרא"ש כתוב להדיא וז"ל וכן המבשל במי חלב והוא אחר שעושין הגבינות מבשלין החלב והאוכל צף למעלה ולא נשאר אלא מים בעלמא פטור אבל איסורא איכא עכ"ל אלמא דמבואר כן בפסקי הרא"ש. (משמרת שלום שפ"ד ס"ק יז בדיבור ראשון):

יג] **בדפוסים** שלפנינו

הגהות

(ג) השוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותר לאוכלן בחלב פירשב"ם שנגמר לגמרי קליפה החיצונה. אבל לא נתקשה הקליפה כדרך הנמכרת לשוק דין בשר עליו לכל דבר. ודוקא לענין בב"ח שדינם כביצים גמורות אבל תרנגולת שנתנבלה בשחיטה אסור איסור דאורייתא ג] מרדכי פ"ק דביצה:

בחלב (ג) ואין צריכין מליחה (ד) אבל כשנמצא בתרנגולת שחוטה בלא קליפה אסור לאוכלן בחלב דמיקרי בשר וגם צריכין מליחה כשאר בשר:

(ד) וכן כ' המרדכי פ"ק דביצה בשם רשב"ם דגמורות היינו שגמר קליפתן החיצונה

ג] העולם נהגו להחמיר [הגה קטנה בתו"ס שער מ"ב סי' מ' דביצה שנמצא בתרנגולת שחוטה אם לא נגמר בקליפתה כמו

מבוא שערים על הגהות

עדיות כו' דאלמא דחשבינן הביצה כבשר נבילה. שטעם הוא משום דבשר עוף בחלב דרבנן הקילו אבל גבי איסור נבילה דאורייתא החמירו וכמש"כ בה"ג בה' יו"ט סי' ט"ז ואעפ"י שיש בה עוד כ' טעמים אחרים כמש"כ לעיל בזה ההלכות בפ' הפנים גבי ואם נמצא ביצה בתוך התרנגולת כו' מ"מ מהרא"י ז"ל תופס טעם זה של בה"ג דלעיל עיקר. אבל הר"ר יונה באו"ה שלו שער כ"ה סי' ט"ז תופס עיקר טעמו של ר"ת דלעיל שכ' דבשר עוף בחלב דהוי היתר כל חד וחד באנפיה נפשי' שרי:

מכונות ועטרת שלמה

ג] והנה מש"כ אסור איסור דאורייתא כו' פירש ומשו"ה אסרי' אפילו כשגמרה מאחר ששייך איסור דאורייתא כגון היכא שלא נגמרה, לאפוקי לענין בב"ח בעוף הוא מדרבנן. וזה התי' הוא של בה"ג. אבל ר"ת הקשה דמשמע בפכ"ה דבשר עוף בחלב דאורייתא. אלא נ"ל דבנבילה החמירו מפני שנבילה דבר האסור הוא, אבל בב"ח שכל אחד היתר הוא בפ"ע הקילו נ"ל [ע' תוס' פ"ט ר"ס ד"ה ושוין]:

ג] מש"כ העולם נהגו להחמיר פירש שלא לאוכלן בחלב. ומש"כ ומפרשים התוס' דר"ל בהה"ג פי' כגון שנמצאו בתרנגולת כו' ומש"כ אח"כ לפי שנזכר בתלמוד להדיא. ה"פ משו"ה נמנעים מלפסוק דין זה במקום רבן. ולא נמנעו מלומר דין אחר הפשוט

שערי בינה

של הטו"ז עשה טעות בהרא"ש ומחק תיבות של ישראל. אז אף אנן בעניותן נאמר שבדין הוא להגיה במרדכי כמו בהרא"ש. ונרויח בזה דיהי' ג' הטור עם אביו הרא"ש והמרדכי לאחדים, ולא נפרדים, וגם המרדכי יהי' לאחדים עם רבינו פרץ בסמ"ק ר"ז בהגה אות ב' דבפשטיד"א של גוים מירי. ויהיו דברי סה"ת סי' כ"ז כ"ח שמקורם מתוס' פא"ט ס"ד של רבו ר"י הזקן מפורשים עפ' כל הראשונים וגדולי אחרונים ה"ה הטור ורבינו יונה באו"ה שלו. וכל זה גרם לי שבאתי עד הלום. דברי קדשו של או"ה הנ"ל. אשר הקרה ה' לפני. ומקום הניח לי הטו"ז והש"ך. ורנ"ש בראשם שכל רז לא אנם להם. ובפרט ס' או"ה רגיל על לשונם תדיר. ובהגהת יד רמ"א על או"ה חפשתי אם לא נמצא שם הגה על או"ה ולא מצאתי כלום, רשמתי ראשי פרקים מזה הענין עוד בשער א' בהגהת ז' ובציונים על דובשני של גוים ולעקיכי"ן לטור יו"ד סי' קי"ג ולחב"ח שם. והב"ח הביא תום' וסה"ת וסמ"ג לאוין קל"ב בשם ר"י הזקן. הרב והתלמיד ר"ב וסמ"ג תלמיד תלמידו של ר"י בעל התוס'. ורש"ל שתק לגמרי בש"ד כאן ובישו"ש פא"ט חפשתי וכ' שם סתם פשטידא של ישראל ותו לא העיר כלום בזה פליאה נשגבה עליו. עוד נודעתי מב"ח שבסמ"ק שלו סי' ר"ז האריך מאוד הי' הגי' אבל פשטיד"א של דגים אבל הגה סמ"ק שלנו אות ב' כ' דדין זה ל"ש כי אם בשל גוים כו' עיי"ש ובסמ"ק ישן הי' הגירסא פשטידא של דגים של "גוים" ומצוה לחפש בבתי עקד שיש הרבה כ"י מסמ"ק האיך הגי' האמיתית. עוד ראיתי לעורר שהב"ח רמז לת"ח כלל ע"ה די"ב ולרש"ל שער א' במכונות ועט"ש ס"ק ו' והש"ה שער האותיות שמעתיק החילוקים בין ת"ח לרש"ל השמיט זה החילוק. ומנח"י כלל הנ"ל הביא ג"כ לרש"ל בשער א'. ועל ת"ח כלל ע"ה דין י"ג ג"כ קשה שכ' בשם הטור פנאד"ה של דגים שאפאה עכו"ם ומדוע לא כ' בהדריא כהטור פנאד"ה של עכו"ם? ועל הלבוש קשה שבסי' קי"ג סעיף ט"ו כ' האי דינא אפי' בשל ישראל. ונמשך אחר הב"י ולא כתב כרבו בת"ח ולא דק. אח"ז ראיתי שהמגן"י ס"ק כ"ד קדמני בזה הקו' על הלבוש, וכבר ראיתי בשו"ת משאת בנימין סי' ל"ב וסי' ע' שתפס על הלבוש שרגיל למשוך אחר הב"י. וכן הקשיתי על הלבוש סי' ס"ט שגרר אחר הב"י שם במעשה דרש"י שאם היה מעט מים בכלי חלב המים נ"נ והוא גופא סובר דמעט מים משכך רתיחת הציר. ועת לקצר. עכ"פ כל הפוסקים הניחו לי מקום לעורר מאו"ה הנ"ל שנקט פשטיד"א של עכו"ם. אח"ז מצאתי במהר"ם שיף פרק א"ט פי' מסברא דנפשיה דברי הרא"ש בפשטיד"א של עכו"ם. והביאור עמד עליו ופי' שמסתמא היה לפני המהר"ם שיף הגי' בהרא"ש כלפני זקינו של הטו"ז סי' קי"ג ובמעדני יו"ט שם על הרא"ש ס"ק י' מעתיק כל לשון או"ה והתחיל אבל פשטיד"א אסרו רבותינו, והשמיט הרבה ממ"ש או"ה פשטיד"א של עכו"ם שעשה עכו"ם. ויש להשתומם עליו מאוד. וגם על או"ה יש לי צע"ג מדוע לא הביא להי"ד כדרכו בקודש להביאו והטור בפירש כתב פשטיד"א של עכו"ם כו' והלבוש כתב אנפאדא בין של גוי בין של ישראל משום דראשונים כתבו סתמא עשה פשרה. והפ"ח סי' קי"ג ס"ק ח' תי' דמיירי בפנאדא של ישראל ועשו הכשר בקיסם דמהני לפת ולא מהני לענין ב"נ כדלקמן סעיף ז' עכ"ל הא תינח הפ"ה ספרדי ופסק כהמחבר, אבל הלבוש דפסק כרבו רמ"א דאף לב"נ מהני קיסם והאיך מזכה שטרא לבי תרי שכתב בין פנאדה של עכו"ם בין של ישראל עיי"ש דיוכל להיות בפנאדה של ישראל אלא מחוורתא כמו שתי' המגן"י ס"ק כ"ד דהלבוש נמשך אחר הב"י המורם מהם מכל הראשונים, ומגדולי אחרונים הטור ואו"ה וט"ז וש"ך דדין דפשטידא בשל גוים מירי ותו לא מידי:

הגהות

שרגילין למוכרן בשוק לריקה הדמה ומליחה כמאכל בשר עוף ומהרי"ל כתב נדון בב"מ דנקע קליפה נרין שרייה כמאכל בשר ע' ב"י י"ד סי' פ"ו:] אפי' כשגמר קליפתה החיצונה רק שהיא רכה קצת ד] ומולחים אותה כשאר בשר וכמדומה שאין הנשים נוהגים היתר אפי' אם ע"י הקליפה החיצונה קשה

מכונות ועטרת שלמה

היתר אלא שלפי שלהדיא הזכיר התלמיד ענין זה ק"ל: ומש"כ שעי"כ דבר נשתרבב המנהג. אני אומר משום חומרא דרשב"ם דדלמא לא נתקשה קליפתה לגמרי כי כן הוא בנמצא נ"ל:

ד] ומולחין אותה כשאר בשר כו'. יראה שאין להקל כלל ולמלוח אותה ביצה שנמצא בתרנגולת [עם המרנגולת] דאעפ"י שאנו מחמירין ועבדינן חומרא יתירא [ים"ש כה"ב סי' ג' ומולחין כל הביצים. הלע מדינע לע נעי כמאכל פירסמי ולע עוד מלע לפי' גמרה מלמון לכך דמקנינן כבשר מדינע ולא כרש"י] סוף סוף עינינו רואות שאין בו דם. דהא אפילו לא נתקשה קליפה החצונה לגמרי סברי רוב הגאונים דדינו כשאר ביצים לכל מילי וא"כ אינה טרודה לפלוט. ומאחר שאינה טרודה לפלוט. אף תבלע הדם מן התרנגולת ותהי' אסורה משום דם. ולכאורה יראה לאסור אף התרנגולת ועופות שנמלחו יחד כדלעיל (שער י' סי' כ' לרשב"ם נקוגיע דגיס ועופות) [לשון הים"ש סי' ג' וע"ל היכא שמלח הביצה בקליפתה דלפיה נקמקת שהרי כ' הרש"ם דדגיס נקמקשומיהס שרי אין הטעם משום דקמקמים מייני ולע נלעי הדגיס ולע מפלטי. אלא משום דנעדו שהקמקמים עליהס נרלה דקמיטי יותר מעופות ולע ממהרין לפלוט כמש"כ לעיל סי' ל"ח בעיקריס. וע"כ הכא (בביצה) להוי אסור דאין טרודה לפלוט כלל דהא אין לה ציר וק"ל. וא"ל ממנ"פ שרי אי רכה היא חשיבי כבשר ממש ואי אינה רכה א"כ נמי הקליפה חיין והוי כעץ ואין מליחה לעץ. זה אינו דדלמא לעולם רכה הוא ואז שפיר בולע. ומ"מ אין דינה כבשר כרוב הגאונים דס"ל אם נגמרה קליפה החיצונה אף שלא נתקשה חשוב כשאר ביצה. וא"ת ס"ס ביצה שנתקשה הקליפה שרי ז"א דהא אין אנן בקיאין בדבר והא ראי' דמולחין כולן מכח ספיקא ועוד אין (ד"ב) ראוי (ד"ל רמיס) לחלק ולהקל מסברת עצמו מאחר שבלא נתקשה איכא איסור בודאי אי שרית נתקשה, אתי נמי למישרי אפילו לא נתקשה. ועוד נ"ל דשפיר בלע ומפליט ע"י מלח אפי' נתקשה לגמרי דהא אפילו כלי חרס ושוע באבר שהיא חזק וגם מנוקב אפ"ה אמרינן לעיל (שער שביעי סי' י"ג) כשמלח בו בשר אסור לאכול בה רותח כש"כ הכא. ועוד בט"ר קליפת ביצה ביותר בלע ומפליט דהא שתי קדירות חמין שנוגעין זו בזו דאינם בולעים מהדדי דחשיב בליעת איסור כדלעיל (ריש סי' ג"ס נהגה) ושתי ביצים ואחת אסורה פשיטא שאוסרת חברתה בנגיעה כדלעיל (בשערים סי' ג"ע ונגעו זה לזה ממין ונמלחו) הא קמן דקליפת ביצה אינה חשיבה בליעת איסור אלא דומה קצת לגוף האיסור. וא"כ מאחר דמליח כרותח א"כ שפיר בולעת ומפלטת ואוסרת. ואע"ג דכ' אשר"י בפגה"נ דבקליפת ביצה אין לחלוחית כלל. ואפי' קליפת איסור מועילין [כ"ג הרש"ם מפייעים] (ד"ל ס"ע נהגיס) לבטל אם ההיתר מה שבתוכה. מ"מ לענין בליעה ופליטה חשיבה כביצה עצמה דבולטת דרך קליפתן ופולטת רק שאין בה איסור לבד זולת הביצה. ואעפ"י שאמרינן לגבי בני מעיים כי מלחם עם שאר בשר דמותרין ואמרינן דמשרק שריק ואעפ"י שאין להם דם. וכ' תוס' והרא"ש שאינו דומה לדגים דרפו קרמייהו ביותר. ומשו"ה לא אמרינן לגבייהו משרק שריק. אבל גבי ב"מ אמרינן משרק שריק ק"ו גבי ביצה, ע"כ לא דמי דהתם שייך משרק שריק לפי שיש לה פליטת ציר בפ"ע. אבל הכא שאינו פולט מידי. שפיר הוא בולע ופולט. כמו שמוכרחים אנו לחלק לפי מה שאנו אוסרים כ"ח מנוקב דליה לא אמרינן משרק שריק כו' ואפ"ה נ"ל דדיו אם עבדית ככ"ח דאף שנאסר במליחה מ"מ אינה אוסרת במליחה דהא הבשר שנמלח בו שרי. ואפי' למלוח בו ב"פ יראה דשרי דמלח אינו מפליט בפרט בדבר שאין בו ציר אלא רותח דוקא אסור לאכול בה הלכך. האי ביצה אם נמלחה עם בשר היא לבדה אסורה והבשר שרי. ואם נתבשלה אח"כ עם שאר ביצים או בכה"ג (ע"ה פירש לפי מה שמנו מהמירים כרמב"ם וכרש"ם לגוש לכ' טעמים בביצה) אסור עד ס' וכש"כ לפמש"כ

ביאור ר"י קרעמניץ

א) **אפי'** ביעותא בכותחא לא לישרי אינש בפני רבו. ר"ל לא בסתם ביצים מיירי דאותן אינן צריכין היתר דאין לך ע"ה שלא ידע שמותרות בחלב אלא בכה"ג ר"ל כששחט התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות שמותר לאוכלן בחלב.

לגמרי, ואפשר משום דאמרינן א) אפי' ביעותא בכותחא לא לישרי אינש קמי רביה (ג) ומפרשים בתוס' דר"ל בכה"ג משו"ה היו נמנעים לפעמים להורות בו לפי שנזכר בש"ס להדיא וע"י כן נשתרבב המנהג להחמיר מהרא"י ז"ל:

מבוא שערים על הגהות

(ג) **ומפרשים** התום' דר"ל בכי האי גוונא. פירוש הא דאמרינן בפ' הדר לא לישרי אינש בפני רבן מפרשין התום' בשם בעל הערוך דלא בסתם ביצים איירי דאותן אין צריכין היתר, דאין לך עם הארץ שלא ידע שמותרת בחלב. אלא כששחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות שמותר לאוכלן בחלב כדאיתא פ"ק דביצה ע"ש.

המרוכ כלל ד' דין ט' לפי שמ"ש לנקר הכני מעיים שלא יפשר בהן מעט שומן ש"מ ומהאי טעמא קצי אפילו לכתחלה במליחת לד החיטון לבד וכדלקמן ס"ק ז':

וכ"פ מהרש"ל בתיקון והיתר שלו סימן נ"ה וכ"כ הב"ח (ס"ק ה) ולפ להעטרת זהב (ס"ק ה) שלא הניח אלא דברי הממכר: ז) **אין מולחין כו' אלא בצד החיצון כו'.** משמע דאפילו לכתחלה מ"ש למלחו רק מצד החיטון ולא מצד הפנימי וכ"כ בתיקון והיתר המרוכ כלל ד' דין ו' ובמורת מטעמ כלל ט"ו דין י"ב ונהגיה (ועיין בס"ק ה') ומש"ג שכתב המחבר לעיל סימן ס"ט סעיף ד' לכתחלה צריך למלוח הכבד מצי לדדין והרב שם חולק אפילו דיעבד ומ"כ כאן בתיקון נמצא מולח אלא מצד החיטון נמצא שהשומן לא נמלח במקום שהוא דבוק יל' דכיון דאין כ"כ השומן וגם אית ביה חטי חטי סגי בהכי אף לכתחלה: ח) **ואם נתבשלה כך טריפה.** לשון המורת מטעמ שם (כלל טו דין יב) מיהו שם יש שעיה רק נגד השומן והגידין שהם הכל מותר ע"כ ומש"ג דכשר שנתבשל בלא מליחה נהגינן לאסור אלא מצד החיצ

דגים וחגבים מותר לאכלן בחלב. ריש פרק כל הבשר (קג:) [כל הבשר] משמע דאפילו בחלב מן הבשר דגים ומגיסים וכתב הר"ן (נ' ריש ע"ה) דכיון דלבסוף שרי משמע דלאכלן בחלב נמי שרי לאיסור בשר בחלב בלשון היתר משמע דהיקיש רחמנא וכן כתבו הרמב"ם (פ"ח מ"ה) והרשב"א (תוה"ב ח"ג ס"ד פה:) דלאכלן בחלב נמי שרי ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמו שנתבאר בספר תורת חיים סימן קע"ג (ד):

[ג] ואיזוהי גמורה כתב הרשב"א כל שיש לה חלבון וחלמון אף על פי שהיא מעורה בגידין הרי זו גמורה אין לה אלא חלמון עדיין בשר הוא (ז) [ד] ורש"י פירש כשנגמר החלמון ועדיין היא אדומה ומעורה כמו השלל של הביצים המחוברים באשכול שרי ואיירא מדבריו שמתיר אפילו אין לה עדיין חלבון: **גכ** (מ) דגים וחגבים מותר לאכלן בחלב:

ומ"ש בשם הרשב"א דדוקא שיש לה חלבון וחלמון. לפי זה נרין לפרש מעורה מעט וטעמו דאם אין לה אלא חלמון אינה נקראת בשם גמורה אבל רמ"י הוה קשיא ליה מי לימא דגמורות בחלבון וחלמון קאמר כיצד הן מעורות דמעורות משמע לגמרי כמו כל שאר השלל של ביצים הממוכר בחשכול ולכך פי' רמ"י דגמורות קאי אחלמון וזהו שהמריך הרמ"ם לפירוש רמ"י שכתב והיינו שלל של ביצים וכו' לומר שהוא ממוכר יפה בחשכול כמו כל שאר השלל שממוכר יפה בחשכול שהוא בשר השדה שהביצים מדוקין שם כמו שפירש רמ"י לשם לפפוקי מעורה מעט וכך היא כוונת רבינו שכתב ועדיין היא אדומה ומעורה כמו השלל של ביצים וכו' וטעמו לומר כמו כל שאר השלל של הביצים שהוא מעורה לגמרי וקורי רבינו דבכלל כמו השלל משמע גמי לפשוט היא אדומה כמו כל שאר השלל ופשיטא דבכלל זה גמי בממוכר בחשכול עדיין כמו שאר השלל והכי מוכח להדיא בלישנא קמא דרב יוסף דבריית תמני מן השלל של ביצים טהור הלא כרבי יעקב וכו' דמשמע דהיינו דמעט הוא ביצים גמורות דפליגי בה ת"ק ורבי יעקב בשהיו בחשכול בכלל כל שאר השלל ומשמר הוא מדברי הרמ"ם דכתב דבריו מלישנא קמא דרב יוסף ע"ש בקונטרס בפירוש רש"י ובלשון הרמ"ם וכל זה הלא כמו שהביא בית יוסף שרבינו לא קאמר קטנות שהין להן אלא חלמון לבד ע"ש ממלת הבית המחוק פירש שהל של ביצים היינו גדולות שיש להם חלבון וחלמון ובחשכול היינו בעודם גמי גיעולי ביצים כתב הרשב"ץ (מוה"ק ג"ב ס"ג נב.) דמעורה בגידין הוי כבשר הפורש מן החי כדאיתא בפ"ו מעשה ז' ואין לפרש לשם מייתי מהן הא אלא חלמון בלבד דל"ב מי אפשר שלא יהיה מעורה בגידין ועוד אמאי לא כתב הרשב"ץ גמי גיעולי ביצים דאפילו מעורה בגידין הוי כבשר הפורש מן החי וחלמון שם מעורה בגידין הוי כבשר הפורש מן החי וחלמון ודוקא לגבי בשר בחלב הקילו משום דבשר עוף בחלב דרבנן כתירוצו של הר"ן (הל' יו"ט פ' טז) מי נמי משום דבשר בחלב כל חד מהני נפשייהו שרי הקילו כמו שהעתיק בית יוסף בסימן פ"ו (קלו: ד"ה בימא): **ולענין** הלכה פסק בית יוסף בשלחן ערוך (סעיף ה) בשברת הרשב"ץ מיהו נראה ביון דהמרדכי (סוף פערי דורס) ושערי דורס (פ' ע) מתרי לאכול בחלב חלב"כ כשנמצאים בקליפתן החיצונה הקשה וכפירוש רשב"ם אין להקל ומו הלא מהרי"ו בהגהת שערי דורס (שם ס"ק ד) המתכנו לחת טעם למהג העולם שלא בקליפה החיצונה קשה לגמרי מולחין תוחה ומע"פ שלא נתבשל הטעם יפה בדבריו לפע"ד נראה דמהג פנומינו מורה היא והוה דבפרק הדר (עירובין קג: ד"ה אפילו) כתבו התוספות לתירוץ הב"ג דהקילו טפי בבשר וחלב מבגללה משום דבשר עוף בחלב מדרבנן לפ"ו למ"ד בשר עוף בחלב דאוריימא אפילו מלא פה בית שכמוה נמלרת בשוק תמור לאכלה בחלב וכדין בית נגלה והשתא מאחר שלדעת התוספות בפרק כל הבשר (קיג. ד"ה בשר) פליגי רבנן מדרבי עקיבא וסבירא להו דבשר עוף בחלב דאוריימא מן הלכה כרבי עקיבא מחבירו ולא כהרמ"ם (פי' נח) שכתב דרבי עקיבא מפרש הוא ולא פליג וכך נוהגין העולם שלין מחלקין בדין איסור בין בשר בהמה לבשר עוף וכלכתב מהרמ"י בהגהת שערי דורס סימן ע"ו (ס"ק ח) מ"כ לפי דעת התוספות וע"פ מירון הב"ג דין גמור הוא שאסור לאכול בית שנתבשלה בחלב אפילו כמוה נמלרת בשוק וכדין בית נגלה ולכך נוהגין העולם למלחה לפי שנהגם לאוסרו דדין בשר יש לה וממילא לפי זה אין להקלה בחלב אפילו כמוה נמלרת בשוק דמל"כ ה"ל תרתי דסתרי אהדדי ולא כמו שפסק בשלחן ערוך דמותר לאכלן בחלב אפילו מעורה בגידין כהרשב"ץ דליתא מיהו בדיעבד אם נתערבו בחלב אין להחמיר בכמוה נמלרת בשוק ומהאי טעמא נמי אם בשר הבישה נתקרה לבישן שאין בה כדי בולעת דם פליטת הבשר ואין הקליפה הקשה מונעת מלפלוט ומלבלוע וע"ל בס"ד בס"ק סוף סימן ע"ה:ל **כתב** הרב בהגהת שלחן ערוך דכשעושין חלב מקדיש ומניחין בה בשר עוף דאין צריך לחוש למרמית העין לשום שם מקדיש ושרי ליה מתריה וכבר כתבתי בסימן ק"ו (ס"ע) לקמור טעמו שכתב שזה להמיר וכן פסק מהרש"ל (י"ש"ם מולין פכ"ה סי' נב) ועיין שם:

דרכי משה

(ד) **ולא** ראיתי מימי נזהרין בזה וגם באורח חיים סימן קע"ג (קנב:) אינו אלא שלא לאכלו בבשר משום סכנה אבל בחלב שרי ועיין לקמן סימן קט"ז (ד"מ אות ג) ולכן נראה שנתערב [ד] לרב בית יוסף בשר בחלב:

פרישה

(ז) **ורש"י פירש כשנגמר החלמון כו' שרי ואיירא מדבריו שמתיר אפילו אין לה חלבון.** טעם רש"י דבשר עוף בחלב מדרבנן לפיכך הקילו ועיין בית יוסף דין מלימא דילמא שלא נגמרה (כתב רש"ל. עד כאן המגיה) ומנו תוספיס הכל עיין בשערים כפי מה שהגהתי ועיין לריסה: (מ) **דגים וחגבים מותר לאכלן בחלב.** ומכל מקום אין לאכול דגים בחלב מפני הסכנה כמ"ש בעור מוסת סימן קע"ג עכ"ל בית יוסף ובדרכי משה כתב על זה ז"ל ולא ראיתי מימי נזהרין בזה וגם בתוספות סיים סימן קע"ג פירוש שלא נאכלו בבשר משום סכנה אבל בחלב שרי ועיין לקמן סימן ק"ו ולכן נראה שנתערב [ד] לרב בית יוסף בשר בחלב

דרישה

[ג] **ואיזוהי גמורה כתב הרשב"א כל שיש לה חלבון וחלמון אף על פי שהיא מעורה בגידין הרי זו גמורה.** ז"ל מורי ורבי (ישי"ש פכ"ה סי' ב) ומ"ש הרשב"א בהכה תרנגולת על זנבה והביאו רבינו לעיל סימן פ"ו דאם היה מעורה בגידין הוי כבשר הפורש מן החי ואסור ודוחק לומר דשם מיירי שלא נגמר החלבון והחלמון דא"כ איך שייך לומר שלא היה מעורה ועוד דא"כ ה"ל לחלק שם בין נגמר החלבון והחלמון כמו הכא ע"כ נראה בודאי מ"ש לעיל קודם שנגמרה היינו כל צרכה ואע"פ שהיא ביצה גמורה בחלבון וחלמון שכיוצא בה נאכלת בחלב אפ"ה כיון שהאיסור משום אבר מן החי הוא אסור כיון שהוא מעורה דהוה כבשר הפורש כו' עכ"ל וביאור דבריו דהחם היא ועדיין הביצה מעורה בה מיקרי בשר מן החי הואיל ולא פירש כדרך שאר ביצים אבל כאן שהתרנגולת שחוטה ביצה זו ביצה גמורה היא דבבשר עוף בחלב הקילו כמ"ש בשם רש"י בסמוך והיינו יכולין לתרץ כן בקיצור אלא שמורי ורבי בא לתרץ לשון גמורה הנזכר בתלמוד למה פירש פעם כן ופעם כן ויישב בזה דלענין איסור אבר מן החי כל זמן שמעורה בחייה עדיין אבר מינה מיקרי: [ד] **ורש"י פירש כשנגמר החלמון כו' כמו השלל של הביצים המחוברים באשכול שרי.** טעם רש"י כתבתי בפרישה וכתב בית יוסף ע"ז וז"ל מדברי רבינו שכתב ועדיין היא אדומה ומעורה כמו השלל של הביצים המחוברים באשכול נראה שהוא מפרש כל שהיא מחוברת באשכול עדיין לא נגמרה אלא בשכבר פירשה מן האשכול עסקינן ומפני שעדיין היא אדומה ואית ביה שוריי סומקי קרי לה מעורה בגידין ומפני שהיא דומה לאותן שמחוברין באשכול כתב הרא"ש והיינו שלל של ביצים כשמחוברת באשכול כלומר שהיא דומה לאותן שבשלל דהיינו המחוברת באשכול אבל לולי דברי רבינו לא היינו מפרשין כן שמדברי הרא"ש משמע שהוא מבאר דברי רש"י אפילו במחוברת מותרין כשנגמר החלמון וז"ל הרא"ש ואפילו הן מעורות אלא שנגמר החלמון והיינו שלל של ביצים כשמחוברת באשכול ובלבד שיגמור החלמון אבל אותן שלא נגמר החלמון שלהם אסורים עכ"ל משמע להדיא מזה שאפילו מחוברת מתיר רש"י ולעד"נ שגם רבינו מפרש לדברי רש"י כן ומ"ש כמו השלל האי כמו גם אמעורה קאי שהיא דומה לשלל במעורה ובאדמומית אפ"ה כיון שנגמר החלמון אין לו דין שלל ששלל הם הביצים קטנים הנמצאים מקושרים הרבה יחד ואדוקים בשדרה של העוף ואין שום אחד נגמר מהן אפילו החלמון לבדו רק קצת החלמון וק"ל:

חדושי הגהות

[ד] **כל** הפוסקים תמהו על הרב בית יוסף כזה ולו לעלום יד להגיה דבריו ובכנסת הגדולה מלשתי שכתב וז"ל ולעיקר הקושיא ירלה שמה שהניח לרבינו המזכיר למפוש

ואפילו, ואפי' הכתב אינו נאמנ לומר לו שהוא כתב לו, שמא הוא כתב לו בדבר אחר, ואפי' אם הוא כתב לו שהוא כתב לו בדבר זה, אין אומרים

הצהרת בעל הדירה בעת מכירת דירה

הצהרת בעל הדירה בעת מכירת דירה

(א) בעניין זכויותיו בדירה נשוא ההצהרה ובכל הנוגע לכל הנכסים המשמשים את הדירה, אני מצהיר ומאשר בזה כדלקמן:

(1) אני הבעלים הבלעדי של הדירה, ואין לאיש זכות בדירה, למעט הזכויות הבאות:

(א) משכנתא לטובת _____ בע"מ, ח.פ. _____, אשר נרשמה בלשכת רישום המקרקעין _____ ביום _____ תחת מספר _____.

(ב) _____

(ג) _____

(2) אין לאיש זכות בדירה, למעט הזכויות הבאות:

(א) _____

(ב) _____

(ג) _____

(3) אין לאיש זכות בדירה, למעט הזכויות הבאות:

(א) _____

(ב) _____

(ג) _____

(4) אין לאיש זכות בדירה, למעט הזכויות הבאות:

(א) _____

(ב) _____

(ג) _____

ט. איסור שנשתנה

ובאיסור שנשתנה הרי נחלקו הראשונים, עמג"א לאו"ח (סי' רט"ז סק"ג). ולדינא הכריע

ואינו נראה לעין כלל שנחסר הלחם במקצת, ואח"כ מפריחים אותם מע"ג הלחם אל תוך מאלעסי"ס, ושמה הם מפליטים את הענזיי"ם שלהם שגורם שיהפך וישתנה המאלעסי"ס לציטרי"ק עסי"ד, בכה"ג יש מקום לומר שלא לדון את זה כלחם שהשתנה לפאנג"י, שנאמר שיהא כה"ג אסור בין באיסורי אכילה ובין באיסורי הנאה [אא"כ יהי' שינוי גמור, וכל המדובר הוא רק באיסור דרבנן בלבד, וכנ"ל], אלא טפי נראה דבכה"ג יש לדונו ככהמה שנתפטמה כל ימיה באיסורים, דקיי"ל לדינא (עי' ש"ך לי"ד סי' סמ"ך ודרכ"ת שמה ס"ק י"ב) לחלק בין איסורי אכילה לבין איסורי הנאה, דדוקא בנתפטמה כל ימיה באיסורי הנאה הוא דאסרינן לאותה בהמה, שאם יאכלנה, הרי נמצא שנהנה (קצת בעקיפין) מאיסורי ההנאה. ואף דבעלמא תפסינן בפשיטות שאין לנו לדון על החידקים כעל בהמות, (וכמו שייסדנו באות ח'), מכל מקום לענין דין זה דנתפטמה, הרי אין הדבר תלוי דוקא בהיותה בהמה, אלא ה"ז כדין יש שבח עצים בפת — אם השתמש בעצי איסורי הנאה, והבהמה והחידקים לא גריעי מהפת שנאפה מחום עצי איסורי ההנאה.

[אלא שכאן יש מקום לחלק ולומר, דהא דאסרינן הפת באפה בעצי איס"ה, היינו דוקא באבוקה כנגדו (ערמ"א לי"ד סי' קמ"ב ס"ד), או לכה"פ באפה ע"ג גחלים לוחשות (עגמ' פסחים כ"ז.), אבל ע"ג גחלים עוממות, לדברי הכל הפת מותרת, דבמה שיאכל ויהנה מהפת, זה כבר כ"כ רחוק מהאיס"ה העיקרי עד שכבר א"א לומר שהוא נהנה אפילו בעקיפין מהחפצא דאיסורא. וה"נ י"ל דכוותה, דהפאנג"י שגדלו כל ימיהם ע"ג הלחם דומים הם ממש לפת הנאפה בעצי איסור"ה באבוקה כנגדו, אך אין אנו אוכלים אותם הפאנג"י גופא, אלא שהם מפליטים — אל תוך תערובת אחרת — ענזי"ם, אשר בו אנו משתמשים בהכנת איזה מזון אחר, ובאכילת אותו המזון, הר"ז כבר כ"כ רחוק מהלחם, דבודאי לא חמיר מגחלים עוממות, דלכו"ע הפת מותרת בהנאה, דכל כה"ג אין ההנאה באה אלא בעקיפין דעקיפין. וכל מה שהחמירו האחרונים בחמץ בפסח אפילו בגחלים עוממות [בסי' תמ"ה ס"ב] מפני המשנ"ב (שמה סק"ז) עפ"י הפרמ"ג (במשבצות שמה) לדונו כספקא דדינא ולהלק בין דאורייתא לדרבנן, להחמיר בדאורייתא ולהקל בדרבנן[10].

שחמץ במשהו, בכה"ג — הנאה כ"ש מיהא הויא, היינו דוקא בבישל ואפה כן בפסח — ע"ג גחלים עוממות, אבל כאן שהכל נעשה קודם הפסח, דין חמץ כדין שאר איסורים דעלמא, עי' תורת חסד (תאו"ח סי' כ"א) הנ"ל. ואף דפשיטא דלכתחילה אף בגחלים עוממות של איסו"ה אסור לאפות את הפת, מכ"מ, היינו דוקא בעצי איסו"ה שאסורים כבר כעת בהנאה. אך בחמץ קודם הפסח, שכעת הוא מותר בהנאה, י"ל דאין בזה איסור אפילו לכתחילה, ובבוא חג הפסח ויחול אז איסור ההנאה, שוב לא נוכל לומר שע"י אכילת המאכל הזה הרי הוא נהנה בעקיפין מן החמץ שעליו גדלו הנהו פאנג"י, דזה כבר הוי עקיפין דעקיפין, וכמו שנתבאר.

ולפעמים יש פאנג"י הגדלים ע"ג אורז, היושב ע"ג אגא"ר (הנראה כג'על") שיש בו תערובת של חמץ בפחות מששים, [ואותם הפאנג"י מפליטים אח"כ ענזיימ"ם, והוא הנקרא מייקרוביא"ל רעננע"ט], ונראה פשוט, שמאחר שהקטניות מותר הוא בהנאה, אין בפאנג"י הזה משום בהמה שנתפטמה באיסו"ה. וגם משום האגא"ר שמלמטה אין לחוש מב' טעמים: א', שהרי החמץ שבו כבר התבטל בס' קודם הפסח [אם היתה בזה ידיעת התערובת], ובלח בלח ל"א חר"נ; וב', דאין בזה הפאנג"י משום נתפטמה כל ימיה באיסו"ה, שהרי נתפטמה גם מהאורז, שהוא מותר בהנאה בפסח.

10) והנה כל האחרונים תפסו שהמחלוקת בנשתנה רק שייכת באי' אכילה, דאילו באיסורי הנאה שנשתנו הרי קיי"ל (סוף תמורה) שכל הנקברים לא ישרפו, דאפרן אסור, ואין לך שינוי גדול מזה. וה"ט נמי דגמ' פסחים (כא:) דחרכו קודם זמנו מותר בהנאתו לאח"ז, אבל בחרכו לאח"ז — לאחר שכבר חל עליו איסור ההנאה, תו לא מהני מה שחרכו ואף לא שום שינוי אחר. ועי' ח"י (לסי' תמ"ה סק"ט) שכתב דדבר זה גופא, דכל הנקברין אפרן אסור, אינו אלא דרבנן. ומסתמא ה"ט דס"ל דסברת פנים חדשות מהניא מדאורייתא אפילו לגבי איסורי הנאה, ורק מדרבנן החמירו לאסור באיסורי הנאה.

ועי' לשון המחבר ביו"ד (סוף סי' פ"ד) דשרץ שרוף מותר לאכלו משום רפואה, ומשמע דבלא רפואה

וכנראה דה"ט נמי דתפסו הפוסקים לדינא כדעת החת"ס בתשובה (הו"ד בפ"ת ליו"ד סי' קכ"ג סק"י) שסתם יינם שנשתנה למשקה מתוק מותר, דאיסור דסתם יינם אינו אלא דרבנן, ובדרבנן קיי"ל לדינא דאי' שנשתנה מותר. וממילא נ"ל בנוגע לקטניות דאינו אסור אלא ממנהגא, וקיל אפילו מאיסור דרבנן, וכן יש לומר בנוגע לחלב עכו"ם דרבנן, דיש להתיר הענזיימ"ם הנפלטים אם יהי' בכה"ג שיהי' נשתנה לגמרי. והנה מה שלוקחים קאר"ן סירא"פ שהוא שמן קטניות מתוק מאוד, וזה משתנה לבסוף להיות סארביטא"ל, שהוא עדיין קצת מתוק, נראה דכה"ג לא מיקרי "נשתנה", דבגמ' ע"ז (כט:) מבואר שיין שנשתנה לחומץ [אשר הוא ג"כ עפ"י התהליך הנ"ל, שהחיידקים שותים ובולעים לתוכם את היין, ואח"כ מפליטים מגופם את החומץ], דזה פשיטא דלא מיקרי "נשתנה". ומבואר בתשו' אמרי יושר (ח"ב סי' ק"מ) דה"ט, דעדיין טעם חריפותו בו כשהשתנה לחומץ וליי"ש, ודוקא בעובדא דהחת"ס שהשתנה הסתם יינם להפוך כעת משקה מתוק הוא דמיקרי נשתנה, שחל שינוי גם במהותו הכימית וגם בטעמו.

אסור. ועיי"ש בהערות יד אברהם שהביא קושיית המנ"י דמנין לו להמחבר לאסור שלא לרפואה, הלא בש"ס מבואר דכל הנשרפין אפרן מותר. ובפשוטו תמוהה קושייתו, דהלא שרץ אינו מהנשרפין. אך נראה דהכי קא ק"ל, דמן התורה יש להתיר בנשתנה אפילו באיסורי הנאה, ורק מדרבנן החמירו בהנך דנקברין, וכמש"כ בעצמו בח"י הנ"ל. ובאיסורי אכילה י"ל דלא החמירו מדרבנן כל עיקר, ותמיד שרי בנשתנה. והמחבר כנראה החמיר לאסור לבריאים באיסור אכילה שנשתנה, לכה"פ באי' דאורייתא (כשרץ).

ועי' מנ"ח (מצוה קס"ב) דשרץ שאינו ראוי לאכילת אדם בין כה וכה, ואעפ"כ אסרתו תורה, אין סברא לומר בו שאם אוכלו שלכד"א, או אם נפסל מאכילת אדם, שלא יהא בו עדיין האיסור דאורייתא, שהרי מעיקרא נמי היה שלכד"א ולא היה ראוי לאכילת אדם ואעפ"כ אסרתו התורה. [וכן כתב המנ"ח עוד במצות גיד הנשה, לפי מאי דקיי"ל דאין בגידין בנ"ט. וזה שלא כדברי הפרמ"ג בפתיחה להל' פסח (ח"ב פ"ב אות ב') שכתב בין לענין גיד הנשה ובין לענין שאור דאף שאסרתם תורה אע"פ שאין ראויים לאכילת אדם, מ"מ אינו חייב בהם אלא א"כ אכלם כדרך אכילתם.] וממילא בשרץ שרוף שמותר מן התורה, מן ההכרח צ"ל שיסוד ההיתר הוא מטעם נשתנה. ואעפ"כ אסרוהו חכמים שלא לרפואה. והרי להדיא מבואר מזה לכה"פ כחלקו האחד (החלק החמור) של הכרעת הפרמ"ג והמשנ"ב, דאי' דאורייתא נשאר באיסורו — לכה"פ מדרבנן — אפילו לאחר שנשתנה.

11) אכן יש מקום לבאר דברי ר"ת באופן אחר לגמרי, עפ"י דברי ספר היראים (שהובאו בקובץ

אבל בהשתנה אותו הקארן סירא"פ (שטעמו מתוק) להיות אסקארבי"ק עסי"ד (שטעמו חמוץ), בכה"ג נראה דחשיב שפיר כנשתנה לגמרי, ושרי.

י. חלב שאין לו טעם חלב

7 ובחלב שנשתנה לגמרי, אם לדון על → המשקה החדש (הענזיי"ם) שנפלט מהבעקטירי"א שהוא עדיין כחלבי, אם אין הדבר נוגע אלא לבעיא דרבנן, תפסינן לקולא, וכאמור. ואפילו אם אח"כ רוצים לבשלו עם בשר ממש באופן שיהי' נותן טעם, עדיין יש מקום לטעון ולומר שלא יהא דינו כחלב, עפ"י דברי התוס' חולין (נח.) ד"ה ושוין בשם הר"ת, דבביצת נבילה החמירו משום דהוי דבר האסור, אבל בשר עוף בחלב דהוי היתר, דכל חד וחד באפי נפשיה שרי, יש להקל. וכמדומה לי ששמעתי ממו"ר הגרי"ד"ס, ז"ל, בביאור דבריהם, דאף דביצתה כגופה, ודינה כחלק מהנבילה, מכ"מ אין דינה **כבשר** לענין בב"ח, מאחר שאין לה **טעם בשר**[11]. ונ"ל דלזה נתכוון בתוס' הר"ר פרץ לביצה (ו:) ד"ה ומצא בה, שכתב, וז"ל, ור"י... תירץ דשאני ביצה בחלב

מו"ר הגר"ח שכטר שליט"א

(18)

שבמעי העוף, שאין בו טעם כשר, ולזה הביא לזה דינא דנ"ט בר נ"ט, אשר כפי הנבונה, קלא זו נתפשה דוקא בבב"ח, ולא בכל דבר שהוא איסור. ועיין בתוס' ד"ה בר נ"ט, שהקשו בזה בחלב חזיר נ"ט בר נ"ט, ותירצו דמלתא דלא שכיחא לא גזרו בה. וכ"כ מצינו לענין מימי חלב, שהביא הש"ך (סי' פ"א ס"ק י"ב) בשם הגהמ"ר דאין בו איסור יוצא מן החי, דלכל מילי דינו כחלב. ועל כן שפיר הוי בכלל היתרא דקרא דארץ אסורה. ולפי פשוטו הדברים תמוהים ומופלאים, דמה ענין נ"ט בר נ"ט לכאן. אך שהתרגלת נותנת טעם איסור לביצת, ולכך והביצה לחלב. אבל גבי טריפה חד טעם, ביצה בחלב חזי נ"ט בר נ"ט, התרגלת לביצה, אבל במציעה דלא קצת, דהנה דין נ"ט בר נ"ט לפי הנ"ל ניחא קצת, אלא לגבי בב"ח, במס' תורה אלא בחלב כמו שיוצא מהאם, דדינו כבשרי לא נמצא בגמ', וכן הובא לדינא בא"ח (סי' תמ"ז ס"ק ע"ז), בדגים שעלו בקערה. והחוס' תוליך (קא:), ד"ה מכאן והביא, דהן — שמעורב עם האוכל. ומסתמא הדינים כתחלה, דאף שדינו כחלב, אין בו טעם חלב, שיש בו טעם בחלב, ובכבשי לאסור ממעם בשר בחלב בעינן חלב ונראה להוסיף עוד ולומר, דאף דהחמירו מדרבנן לדון על מימי חלב כחלב גמור, ומעיקרא הי' דוקא היכא כאן המחזה משוטה, וכאמור לעיל, המימי חלב חלק־עצמי מהחלב, ומעיקרא הי' [עצמ"כ בזה בסוף העדה וא"ן], אבל בנמשכה החלב לגמרי ונתפך לדבר אחר, יש מקום לומר שלא יהי' בו אפילו איסור דרבנן. ועיין.

יא. בגדר דין מעמיד

ראם לא הותר בהצטרפם מדין נשתנה (או מפני שלא נתכוון "כנשתנה לגמרי"; או מפני שהדיון הוא בנותע לאי' דאוריי'תא) והשתמשו בעמ"י שהאיסור הוה בכדי להעמיד איזה מאכל אחר, וקי"ל (ביו"ד סוס"י פ"ז) דדבר המעמיד אפילו באלף לא בטיל, ואפ"כ בירה כיצית הסירו את כל האיסור הראשון עם כל הנמשקים בהאכל החדש, אם נתפך לזיעה היתר או לא; ודוגמה החוס' תוליך (קיב:) ד"ה תרי תרי"ח סי' ס"ז אות ו"א: "דוקא הוא שחילק בין דבר האסור לדבר המותר, אבל אינם שוים, דבכל מצאתי שהצטרפו בהדי הדדי נשתנה לגמרי, אך לפי"ש נמצא בכל מקום

את חבירו באיסור דרבנן לא גרע ממשיאו עצה שאינה הוגנת לו שהוא בכלל איסור לפנ״ע מה״ת.[30]

ובדעת הרמ״א י״ל דס״ל דאיסור מראית העין אינו כדי שלא יטעו אחרים אלא כדי שלא יחשדו הרואים שהעושה עובר באיסור. והוא **מדין והייתם נקיים מה' ומישראל**, כהא דאיתא ביומא (לח.) ״מעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם (של בית גרמו) שלא יאמרו ממעשה לחם הפנים זה ניזונין, לקיים מה שנאמר והייתם נקיים וגו׳׳, וכן ״מעולם לא יצאה כלה מבושמת מבתיהן (של בית אבטינס) וכו׳ לקיים מה שנאמר והייתם נקיים וגו׳׳.[31] ונראה דמה״ט פסק הרמ״א דלא שייך איסור מראית העין באיסורים דרבנן מפני שהקילו חכמים ולא חששו לחשדא באיסורים דרבנן.

ונראה עוד, שיש מקום לומר דשני דינים נאמרו במראית העין, דלפעמים גזרו חכמים איסור רק כדי שלא יטעו אחרים, ולפעמים גזרו רק מפני החשד. ועפי״ז נראה לבאר דברי התוס׳ בכתובות (ס. ד״ה ממעכן). דהנה איתא בגמ׳ שם ״תניא נחום איש גליא אומר צינור שעלו בו קשקשין ממעכן ברגלו בצינעא בשבת ואינו חושש, מאי טעמא מתקן כלאחר יד הוא, ובמקום פסידא לא גזור בה רבנן.״ והק׳ התוס׳ דהא אמרינן כל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי׳ בחדרי חדרים אסור, וא״כ מה בכך שעושה בצינעא, מ״מ היה צ״ל אסור מדין מראית העין. ותי׳ דלא אסרו בחדרי חדרים אלא במלאכה דאורייתא, כגון שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם (שבת סה.), שאם יראו יסברו שכבסן בשבת, משא״כ במלאכה כלאחר יד, שלא יראו אלא מלאכה דרבנן, וממילא לא גזרו בה רבנן בחדרי חדרים.[32]

ונראה שכוונת התוס׳ היא דלגבי מלאכה דאורייתא גזרו חכמים שלא לעשות מה שנראה כמלאכה כדי שלא יטעו הרואים לומר שדבר זה מותר, והוא הרחבה על איסור לפנ״ע דאורייתא. ומאחר שהאיסור נמשך בתולדה מאיסור לפנ״ע דאורייתא, לפיכך גזרו עליו חכמים בלא פלוג ועשאוהו **כחלק מעיקר החפצא של איסור**. וממילא כמו שאסור לעשות המלאכה דאורייתא עצמה אף בחדרי חדרים, ה״ה נמי אסור לעשות שם אף מה שרק נראה כמלאכה. אבל מראית העין במלאכה דרבנן לא גזרו חכמים אלא

30 עיין עוד בזה בס׳ גן שושנים (ח״ב סי׳ יט).

31 וכן משמע מדברי רש״י בשבת (סד: ד״ה כל) ובע״ז (יב. ד״ה כל) שאיסור מראית העין הוא מפני שהרואה יחשוד אותו בדבר עבירה. אך לכאורה דברי רש״י אלו סותרים למה שכתב בחולין ובכריתות שם. עיין בזה בשרי חמד (מערכת המ״ם כלל פ׳, ד״ה והוה עובדא).

32 וכ״כ גם הרא״ש לשבת (פכ״ב סי׳ ט). ועפ״י יסוד זה יישב הנחלת צבי את קושית הש״ך על הרמ״א, דלא מיירי הרמ״א אלא בחדרי חדרים (דהיינו כשהוא בביתו ולא בסעודה גדולה), ומש״ה לא אסר אלא להניח חלב שקדים אצל בשר בהמה מפני שנראה כבב״ח מה״ת.

מפני החשד, דשמא יחשדוהו שהוא עובר באיסור, אך לא עשאוהו כחלק מעיקר החפצא של איסור, וממילא אינו אסור בחדרי חדרים.[33]

סימן נה

בישול ביצים עם חלב

א.

ז כתב השו״ע (סי׳ פז ס״ה) ״ביצים הנמצאים בעופות, אם הם גמורות דהיינו שיש להם חלבון וחלמון אע״פ שהיא מעורה בגידים הרי זה גמורה ומותר לאכלה בחלב, אבל אם אין לה אלא חלמון אסור לבשלם בחלב״. ומקורו מגמ׳ ביצה (ז.) ״השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותרות לאכלן בחלב, ר׳ יעקב אומר אם היו מעורות בגידין אסורות״. ופי׳ רש״י (ו: ד״ה ביצים) דלת״ק אפי׳ בלא קליפה לבנה אלא שהחלמון לבדו גמור מותר לבשלן בחלב, ואע״פ שעדיין מעורה בגידין, דמדפליג ר׳

33 עיין עוד מה שכתב הרמב״ם בהל׳ יו״ט (פ״ה ה״ד) וז״ל ״אין מוליכין את הסולם של שובך משובך לשובך ברה״ר שמא יאמרו לתקן גגו הוא מוליכו [אבל ברה״י מותר], אע״פ שכל מקום שאסרו חכמים מפני מראית העין אפי׳ בחדרי חדרים אסור, כאן התירו מפני שמחת יו״ט.״ וכבר השיג עליו הראב״ד שם.

וביאר הר״מ גנק שליט״א דס״ל להרמב״ם דלעולם איכא תרתי באיסור מראית העין בפרהסיא – איסור כללי (או מחמת חשדא או שמא יטעו הרואים), ואיסור פרטי (דהיינו שעשאוהו כחפצא של איסור). אבל בצינעא בחדרי חדרים ליכא אלא איסור פרטי בלבד. ומש״ה מותר להוליך סולם משובך לשובך בחדרי חדרים ביו״ט, דהואיל ואיסור מראית העין דהולכת הסולם בחדרי חדרים הוא איסור יו״ט (דהיינו איסור פרטי), ממילא שמחת יו״ט מתירתו. אבל בפרהסיא שיש באיסור מראית העין גם איסור כללי, ממילא אין שמחת יו״ט מתירתו, דשמחת יו״ט מועלת להתיר רק איסורי יו״ט. ועפי״ז ביאר הר״מ גנק גם שיטת התוס׳ בכתובות שלא אסרו חכמים בחדרי חדרים אלא איסורי דאורייתא בלבד, דבחדרי חדרים ליכא איסור כללי דמראית העין, אלא רק איסור פרטי בלבד, ולא קבעו חכמים איסור פרטי דמראית העין אלא באיסורי דאורייתא.

והוסיף עוד הר״מ גנק דאולי לא נתכוין הנחלת צבי לומר שהרמ״א פסק באופן כללי כדעת התוס׳ בכתובות דאיסורי דרבנן לא נאסרו בחדרי חדרים, אלא רק לגבי בב״ח דרבנן ס״ל להרמ״א דליכא איסור בחדרי חדרים. וה״ט משום דיתכן דבב״ח מדרבנן אינו איסור חפצא דבב״ח, אלא רק איסור גברא בעלמא, כמבואר בשיעורי רבנו לעיל (סי׳ נא אות א׳), ואולי לא תיקנו חכמים איסור פרטי דמראית העין אלא באיסורי חפצא בלבד.

יעקב וקאמר שאם היו מעורות בגידין אסורות ש״מ דלת״ק מותרות אף אם היו מעורות בגידין.

אולם הרשב״א כתב בתוה״ב (ב״ג ש״ד, פד:) שאינן מותרות אף לדעת הת״ק אא״כ יש להם חלמון וחלבון. וכן משמע שהבינו התוס׳ שם (ז. ד״ה ומצא) בדעת רש״י, שהרי כתבו שרש״י מתיר היכא שלא נתקשה עדיין השפופרת מבחוץ רק הקרום, ולא שייך שיעלה הקרום אם אין לו חלבון. אך עוד כתבו התוס׳ דלפי הספרים דלא גרסי גמורות יש לפרש דלת״ק סגי בחלמון בלי חלבון. ופסק השו״ע כדעת הרשב״א שאסור לבשל ביצים בחלב כל זמן שהן מעורות בגידי העוף ואין להם חלבון.

והנה כתב הרמ״א (סי׳ עה סוף ס״א) ״ביצים הנמצאים בעופות לאחר שחיטה, אם לא נגמר החלבון שלהם רק החלמון לבד צריכים מליחה כשאר בשר ומותר למלחן עם בשר, ואם נגמר אף החלבון וכו׳ נוהגין למלחה אך יזהר שלא למלחה עם בשר״. ולכאורה צ״ע, שאם מותר לבשל ביצים בחלב כל זמן שיש להם חלבון, הרי שאין דינם אז כבשר, וא״כ אמאי נוהגין למלחם כדין בשר, הלא רק דם בשר אסור ולא דם הנמצא בשאר מאכלים.

והנראה בזה, דהנה הק׳ התוס׳ לביצה שם (ו: ד״ה ביצים) דהא אמרינן בעדיות דביצת נבילה כל שכמוה נמכרת בשוק ב״ש מתירין וב״ה אוסרין, ולדעת ב״ה היאך מותר לאכול ביצת שחוטה שנתבשלה בחלב, מאי שנא דלגבי איסור נבילה דיינינן לה לביצה גמורה כבשר, ולענין איסור בב״ח לא דיינינן לה כבשר. ותי׳ שלא התירו לאכול ביצת שחוטה בחלב אלא משום דבשר עוף בחלב אינו אסור אלא מדרבנן, אבל בביצת נבילה החמירו הואיל ונבילה אסורה מה״ת. וכן תי׳ התוס׳ לעירובין (סב: ד״ה אפי׳) בשם בה״ג.

ולפי סברא זו יש להבין מנהג הרמ״א, שלא הקילו חכמים בביצת שחוטה לומר שאין לה דין בשר כלל כל זמן שיש לה חלמון וחלבון, אלא רק לענין לבשלה עם חלב, הואיל ובשר עוף בחלב אינו אלא מדרבנן. אבל לענין להצריכה מליחה נהגו להחמיר, דכיון דאיסור דם הוא דאורייתא, ממילא דיינינן לה לביצה גמורה כבשר, כמו לגבי ביצת נבילה. ועיין עוד בש״ך (סי׳ פז סוף ס״ק י) שהביא בשם מהרא״י שאין הנשים נוהגות היתר לבשל ביצת שחוטה בחלב אף אם נגמרה לגמרי וגם הקליפה החיצונה קשה לגמרי. ונראה שנוהגין כן מפני שחוששין להך דיעה דס״ל דבשר עוף בחלב אסור

מה״ת,[34] ואזלי בשיטת בה״ג דס״ל שבנוגע לאיסורי דאורייתא החמירו חכמים להחשיב ביצה גמורה כבשר.[35]

ב.

עוד תי׳ התוס׳ לביצה שם דשאני ביצת נבילה שגזרו עליה אטו ביצת טריפה, והכל מודים בביצת טריפה שהיא אסורה מפני שהיא גדלה באיסור כמבואר בחולין (נח.). ונראה לבאר דס״ל להתוס׳ בהך תי׳ שגזרו חכמים על ביצת נבילה מדין יוצא מן האסור, דאף דלא **גדלה** באיסור, מ״מ הואיל **ונמצאת** היא בדבר האסור, ממילא הרי היא אסורה. ובתי׳ קמא ס״ל להתוס׳ שלא הרחיבו דין יוצא מן האסור לכלול אף מה שנמצא בתוך האיסור, אלא רק החמירו לדון ביצת נבילה כבשר עצמו לענין איסורים דאורייתא.

ועוד הביאו התוס׳ בעירובין שם בשם ר״ת שלא החמירו אלא בביצת נבילה משום דנבילה היא דבר האסור, משא״כ לאכול ביצה שנתבשלה בחלב דכל חד וחד באפי נפשיה מותר. ונראה לבאר דס״ל לר״ת דאף דביצת שחוטה דינה כבשר, מ״מ אין לה **טעם בשר**, וממילא אין להחמיר בה משום בב״ח.[36] ושאר הראשונים סוברים דכל שהוא בשר, ממילא גם טעמו (איזה טעם שיש לו) נדון כטעם בשר, ושפיר שייכא ביה איסור בב״ח.

והנה כתב השו״ע (סי׳ פז ס״ה) דביצה הנמצאת במעי עוף שחוטה ואין לה אלא חלמון אסור לאכלה אם נתבשלה בחלב, אבל אם אכלה בפנ״ע מותר לאכול אחריה גבינה או חלב. ופי׳ שם הש״ך (ס״ק יב) דס״ל להמחבר דכל שנגמר החלמון אף אם הביצה מעורה בגידים מ״מ מותר לאכול אחריה גבינה או חלב. ובפשוטו תמוה, דמזה שאסר המחבר לאכול ביצה שאינה גמורה בחלב, הרי מוכח דס״ל דדינה כבשר, וא״כ היאך התיר לאכול אחריה גבינה או חלב.

ונראה שהמחבר סובר דאף ביצה שאינה גמורה אין לה טעם בשר, ומה״ט פסק שמותר לאכול גבינה או חלב מיד אחר שאכל ביצה שאינה גמורה, שהאיסור לאכול גבינה או חלב אחר בשר לא נאמר אא״כ אכל דבר שיש לו **טעם בשר**. ומה שאסר

34 עיין בזה בתוס׳ לחולין (קיג. ד״ה בשר).

35 עיין עוד מה שכתב בס׳ מפניני הרב (עמ׳ ריט), ובהקדמה שם (עמ׳ י) בהבנת ענין המנהגים.

36 כך הובא גם בס׳ בעקבי הצאן (סי׳ כז אות י׳) בשם רבנו, ובהע׳ 12 שם ציין שכ״כ גם במשנת רבי אהרן (חי״ד סי׳ טז אות ו׳). ועיי״ש עוד שהר״צ שכטר שליט״א דייק כן גם מלשון רבינו פרץ לביצה שם שהשוה דין ביצת שחוטה בחלב לדין נ״ט בר נ״ט.

לאכול ביצה שאינה גמורה שנתבשלה בחלב היינו משום דס"ל שהאיסור דרבנן לאכול בשר עוף בחלב נאמר אף בדבר שיש לו רק **שם בשר**, ומש"ה הואיל וביצה שאינה גמורה דינה כבשר, ממילא אסור לאכלה בחלב.

ועיין בש"ך (סי' פז ס"ק ט) שהק' מהא דמבואר בשו"ע (סי' פו ס"ד) שאם הכה תרנגולת על זנבה והפילה ביצתה קודם שנגמרה, אם הביצה מעורה בגידין הרי היא אסורה משום אבר מן החי. הרי מוכח דכל היכא שהביצה מעורה בגידין דינה כבשר התרנגולת, וא"כ אמאי מותר לבשלה בחלב כל שיש לה חלמון וחלבון. והביא הש"ך שם בשם האחרונים שיש ליישב עפ"י התוס' שלא הקילו חכמים אלא לגבי איסור בשר עוף בחלב שאינו אלא מדרבנן, א"נ דוקא לגבי בב"ח הקילו, אע"ג דחשיב כבשר, הואיל וכל חד באפי נפשיה מותר.

ועוד הוסיף הש"ך לומר דבלא"ה לא קשה מידי, דאפי' לא חשיבא הביצה כבשר, מ"מ יש לאסור התם, דהא אף חלב היה אסור משום אבר מן החי אי לאו דגלי לן קרא דארץ זבת חלב ודבש (בכורות ו:), וא"כ נהי דגלי לן קרא לגבי חלב היינו משום דאינו מחובר לבע"ח ואינו פורש מן הבשר, משא"כ בביצה שהיא מעורה בגידין ונפלה מן התרנגולת מחמת הכאה, שפיר יש לאסרה מדין אבר מן החי אף אם אין לה דין בשר כלל.

סימן נו
בישול בחמי טבריה

כתב השו"ע (סי' פז ס"ו) המעושן והמבושל בחמי טבריה אין לוקין עליו. ולכאורה צ"ע, דבשלמא לענין מלאכת בישול בשבת י"ל שהמבשל בחמי טבריה פטור משום דלאו תולדת האש הוא כמבואר בפסחים (מא.), אבל מה ענין זה לבב"ח. דהנה כבר פי' רש"י בשבת (לט. ד"ה דשרי) דה"ט דהמבשל בחמה בשבת פטור מפני שאין דרך בישול בכך. ובפשוטו לא שייכא הך סברא אלא לגבי שבת דבעינן מלאכת מחשבת, משא"כ בבב"ח ושאר כל התורה כולה דלא שייך בהו ענין כלאחר יד כלל.

אמנם יעויין בגמ' פסחים שם דמבואר דפסח שבישלו בחמי טבריה אין לוקין עליו משום "ובשל מבושל במים". ומזה מוכח דבישול בחמי טבריה לא חשיב כמעשה בישול כלל. ומעתה י"ל דמאי דפטור על בישול בחמי טבריה ושאר בישול שלא כדרכו בשבת אין זה רק משום דחשיב כמלאכה הנעשית כלאחר יד וחסר במלאכת מחשבת,

אלא משום דבישול שלא כדרכו לא חשיב כמעשה בישול כלל, דדרך בישול הוא תנאי בעיקר הגדרת מעשה בישול בכל התורה כולה. ועפי"ז ניחא גם מה שאין לוקין על בישול בב"ח בחמי טבריה, משום דבישול שלא כדרך לאו שמיה בישול הוא כלל בכהת"כ.[37]

סימן נז
אין מבטלין איסור לכתחילה בבב"ח

כתב הרמ"א (סי' פז ס"ו) דאין לערב מים שהדיחו בהם כלי בשר עם מים שהדיחו בהם כלי חלב וליתן לפני בהמה משום דאסורים בהנאה. וביאר הש"ך (ס"ק יט) דהיינו כשהדיחם במים רותחים ועירבם כך רותחים, הא לאו הכי אינו אסור בהנאה כיון דאינו אסור מה"ת אלא דרך בישול. והק' הגרעק"א דא"כ מלבד איסור ההנאה ליתסר לערב מטעם איסור בישול. ותי' דאולי מירי שיש ס' במים שבב' הכלים כנגד הבשר והחלב,[38] וממילא אין איסור לערב וליהנות ממנו אלא משום דהוי מבטל איסור לכתחילה, ודינא דאין מבטלין איסור לכתחילה נאמר רק לענין אכילה והנאה ולא לענין בישול.

ומדבריו מבואר דס"ל דאף לענין איסור בב"ח נאמרה הך דינא דאין מבטלין איסור לכתחילה, ומה"ט אסור לערב חלב במאכל של בשר אפי' בפחות מששים אע"ג דליכא נתינת טעם.[39] ונראה עוד, דמזה שאסור לערב כל המים ביחד וליתן לפני בהמתו הרי

37 ועוד יש לפרש עפ"י מה שכתב רש"י בפסחים שם (ד"ה דלאו) דכל בישול דלא הוי בתולדת האש "לאו בישול הוא", דמשמע מדבריו דאפי' אם דרך בישול בכך מ"מ לא חשיב עפ"י דין כבישול כל שלא נחבשל בתולדת האש. ולפ"ז מיושב שפיר מאי דאין לוקין על בישול בב"ח בחמי טבריה, דכל בישול שלא בתולדת האש לא חשיב כבישול. ונפק"מ עוד לענין בישול בתנור "מיקרו גל", דאע"ג דדרך בישול בכך, מ"מ לאו תולדת האש הוא, וממילא לא חשיב כבישול מה"ת. עיין בזה בתשו' אגמ"ם (או"ח ח"ג סי' נב) ובס' מנחת שלמה (ח"א סי' יב הע' 4).

38 נראה פירושו דהכא מיירי דליכא ס' במים שבכלי הא' כדי לבטל טעם החלב וגם ליכא ס' בכלי השני כדי לבטל טעם הבשר, אבל יש ס' במים שבב' הכלים ביחד כדי לבטל או החלב או הבשר, וממילא אפי' לאחר שנתערבו כל המים ביחד ליכא נתינת טעם בשר בחלב.

39 ועיין בתשו' רעק"א (קמא סי' רז) שתלה שאלה זו - אם נאמרה הך דינא דאין מבטלין איסור לכתחילה לגבי בב"ח - במח' הרא"ש והלבוש בביאור דברי הגמ' דלא אסרה תורה בב"ח אלא דרך בישול. ועיין עוד בזה בשיעורי רבנו לעיל (סי' נ אות א').

משנה

הַמַּפְלִיג בַּיָּם — מי שהפליג בספינה בים הגדול, ואחר כך חזר ליבשה.

וְהַמְהַלֵּךְ בַּמִּדְבָּר — מי שהלך במדבר, רחוק מישובים.

וְהַמְלַקֵּט עֵצִים — מי שיצא לקוצץ עצים ולאסוף אותם.

וְהַמְלַקֵּט עֵשָׂבִים — מי שיצא לקצור עשבים ולאסוף אותם.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַקְּרָדִיס — מי שיצא לאסוף את הקרדיס, שהוא מין עשב מתוק.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַכְּמֹהִין — מי שיצא לאסוף כמהין, שהם פטריות הגדלות באדמה.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַפִּטְרִיּוֹת — מי שיצא לאסוף פטריות.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַצְּלָפִים — מי שיצא לאסוף צלפים, שהם ניצני פרי הקפריס.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַחַרְדָּל — מי שיצא לאסוף חרדל.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַכַּרְכֹּם — מי שיצא לאסוף כרכום.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַקִּנָּמוֹן — מי שיצא לאסוף קינמון.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַקַּרְפֵּס — מי שיצא לאסוף קרפס, שהוא מין ירק.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַכַּרְשִׁינִין — מי שיצא לאסוף כרשינין, שהם זרעי תלתן.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתְּרוּמוֹת — מי שיצא לאסוף תרומות, שהן מין קטניות.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתְּלָתָן — מי שיצא לאסוף תלתן.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַקִּטְנִיּוֹת — מי שיצא לאסוף קטניות.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַדְּגָנִים — מי שיצא לאסוף דגנים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַזֶּרַע — מי שיצא לאסוף זרעים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַפֵּרוֹת — מי שיצא לאסוף פירות.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַיָּרָק — מי שיצא לאסוף ירק.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַמַּיִם — מי שיצא לאסוף מים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַחוֹל — מי שיצא לאסוף חול.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָעָפָר — מי שיצא לאסוף עפר.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָאֲבָנִים — מי שיצא לאסוף אבנים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַגְּרוֹגָרוֹת — מי שיצא לאסוף גרוגרות, שהן תאנים יבשות.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַצִּמּוּקִים — מי שיצא לאסוף צימוקים, שהם ענבים יבשים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתְּמָרִים — מי שיצא לאסוף תמרים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַזֵּיתִים — מי שיצא לאסוף זיתים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָעֲנָבִים — מי שיצא לאסוף ענבים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתְּאֵנִים — מי שיצא לאסוף תאנים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָרִמּוֹנִים — מי שיצא לאסוף רימונים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתַּפּוּחִים — מי שיצא לאסוף תפוחים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָאֲגוֹזִים — מי שיצא לאסוף אגוזים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַשְּׁקֵדִים — מי שיצא לאסוף שקדים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַפִּסְטָקִים — מי שיצא לאסוף פיסטוקים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָאֱגוֹזִים — מי שיצא לאסוף אגוזים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַלּוּזִים — מי שיצא לאסוף לוזים, שהם שקדים מרים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָאַפְרְסְקִים — מי שיצא לאסוף אפרסקים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַשְּׁזִיפִים — מי שיצא לאסוף שזיפים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַדֻּבְדְּבָנִים — מי שיצא לאסוף דובדבנים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַתּוּתִים — מי שיצא לאסוף תותים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הָאֲבַטִּיחִים — מי שיצא לאסוף אבטיחים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַמְּלוֹנִים — מי שיצא לאסוף מלונים.

וְהַמְלַקֵּט אֶת הַקִּשּׁוּאִים — מי שיצא לאסוף קישוא

(ב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(י) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(טו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(טז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(יט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(כט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ל) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(לט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(מט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(נט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ס) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(סט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ע) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(עט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(פט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(צט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ק) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קי) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קיא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קיב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קיג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קיד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קטו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קטז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קטח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קטט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קכט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קל) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קלט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קמט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קנט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קס) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קסט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קע) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קעט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קפט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(קצט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ר) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רי) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ריא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ריב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ריג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(ריד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רטו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רטז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רטח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רטט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רכט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רל) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלח) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רלט) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמ) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמא) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמב) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמג) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמד) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמה) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמו) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בהגדרה "מוסד", במקום "בית חולים" יבוא "בית חולים, מרפאה".

(רמז) בסעיף 2(ב) לחוק העיקרי, ב

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת: לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת: וידבר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר: קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחשת: ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים: ועורות אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים: ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים: אבני שהם ואבני מלואים לאפד ולחשן: וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו את כל אשר צוה ה': את המשכן את אהלו ואת מכסהו את קרסיו ואת קרשיו את בריחו את עמודיו ואת אדניו: את הארון ואת הבדים ואת הכפרת ואת פרכת הסך: את השלחן ואת בדיו ואת כל כליו ואת לחם הפנים: וגם את מנורת המאור ואת כליה ואת נרתיה ואת שמן המאור: ואת מזבח הקטרת ואת בדיו ואת שמן המשחה ואת קטרת הסמים ואת מסך הפתח לפתח המשכן: את מזבח העולה ואת מכבר הנחשת אשר לו את בדיו ואת כל כליו את הכיור ואת כנו: את קלעי החצר ואת עמודיו ואת אדניו ואת מסך שער החצר: את יתדת המשכן ואת יתדת החצר ואת מיתרים: את בגדי השרד לשרת בקדש את בגדי הקדש לאהרן הכהן ואת בגדי בניו לכהן: ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה: ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' למלאכת עבדת האהל ולכל עבדתו ולבגדי הקדש: והאנשים על הנשים באו כל נדיב לב הביאו חח ונזם וטבעת וכומז כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה': וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים ועורות אילם מאדמים וערת תחשים כל נדיב כסף ונחשת הביא את תרומת ה' וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל מלאכת העבדה: וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש: וכל הנשים אשר נשא לבן אתן בחכמה טוו את העזים: והנשאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלואים לאפד ולחשן: ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים: כל איש ואשה אשר נדב לבם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה לה': ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה: וימלא אתו רוח אלהים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה: ולחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת: ובחרשת אבן למלאת ובחרשת עץ לעשות בכל מלאכת מחשבת: ולהורת נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן: מלא אתם חכמת לב לעשות את כל מלאכת חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן בתולעת השני ובשש וארג עשי כל מלאכה וחשבי מחשבת: ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבדת הקדש לכל אשר צוה ה': ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבו כל איש אשר נשא לבו לקרבה אל המלאכה לעשתה: ויקחו את כל התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבדת הקדש לעשת אתה והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר: ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר הם עשים: ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה למלאכה אשר צוה ה' לעשת: ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא: והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר: ויעש כל חכם לב בעשי המלאכה את המשכן עשר יריעת שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני כרבים מעשה חשב עשה אתם: אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב היריעה האחת ארבע באמה מדה אחת ליריעות: ויחבר את חמש היריעות אחת אל אחת וחמש היריעות חבר אחת אל אחת: ויעש לולאת תכלת על שפת היריעה האחת מקצה בחברת כן עשה בשפת היריעה הקיצונה בחברת השנית: חמשים לולאת עשה ביריעה האחת ומקצה היריעה אשר בחברת השנית עשה חמשים לולאת מקבילת הלולאת אחת אל אחת: ויעש חמשים קרסי זהב ויחבר את היריעת אחת אל אחת בקרסים ויהי המשכן אחד: ויעש יריעת עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעת עשה אתם: אורך היריעה האחת שלשים באמה ורחב היריעה האחת ארבע באמה אחת עשרה מדה ליריעת: ויחבר את חמש היריעת לבד ואת שש היריעת לבד ואת היריעה הששית כפל אל מול פני האהל: ויעש חמשים לולאת על שפת היריעה הקיצונה מחברת ולולאת חמשים על שפת היריעה החברת השנית: ויעש קרסי נחשת חמשים לחבר את האהל להיות אחד: ומכסה לאהל עורת אילם מאדמים ומכסה עורת תחשים מלמעלה: ויעש את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים: עשר באמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה רחב הקרש האחד: שתי ידת לקרש האחד משלבת אחת אל אחת כן עשה לכל קרשי המשכן: ויעש את הקרשים למשכן עשרים קרש לפאת נגבה תימנה: ואדני כסף ארבעים עשה תחת עשרים הקרש שני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידתיו ושני אדנים תחת הקרש האחד לשתי ידתיו: ולצלע השנית למשכן לפאת צפון עשרים קרש: וארבעים אדניהם כסף שני אדנים תחת הקרש האחד ושני אדנים תחת הקרש האחד: ולירכתי המשכן ימה עשה ששה קרשים: ושני קרשים עשה למקצעת המשכן בירכתים: והיו תאמם מלמטה ויחדו יהיו תמים על ראשו אל הטבעת האחת כן עשה לשניהם למקצעת שני יהיו: והיו שמנה קרשים ואדניהם כסף ששה עשר אדנים שני אדנים שני אדנים תחת הקרש האחד: ויעש בריחם עצי שטים חמשה לקרשי צלע המשכן האחת: וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחם לקרשי צלע המשכן לירכתים ימה: ואת הבריח התיכן בלבה בתוך הקרשים מבריח מקצה אל קצה: ואת הקרשים צפה זהב ואת טבעתיהם עשה זהב בתים לבריחם וצפה את הבריחם זהב: ויעש את הפרכת תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר מעשה חשב עשה אתה: ואת עמודיה ארבעה עשה שטים וצפה אתם זהב וקרסיהם זהב ויצק להם ארבעה אדני כסף: ויעש מסך לפתח האהל שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני מעשה רקם: וחמשה עמודיהם ואת קרסיהם ויצף ראשיהם וחשקיהם זהב וחמשה אדניהם נחשת: ויעש את בצלאל את ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו: ויצף אתו זהב טהור מבית ומחוץ ויעש לו זר זהב סביב: ויצק לו ארבע טבעת זהב על ארבע פעמתיו ושתי טבעת על צלעו האחת ושתי טבעת על צלעו השנית: ויעש בדי עצי שטים ויצף אתם זהב: ויבא את הבדים בטבעת על צלעת הארון לשאת את הארון: ויעש כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארכה ואמה וחצי רחבה: ויעש שני כרבים זהב מקשה עשה אתם מן שני קצות הכפרת: כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת עשה את הכרבים על שני קצותיו: ויהי הכרבים פרשי כנפים למעלה סככים בכנפיהם על הכפרת ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת היו פני הכרבים: ויעש את השלחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קומתו: ויצף אתו זהב טהור ויעש לו זר זהב סביב: ויעש לו מסגרת טפח סביב ויעש זר זהב למסגרתו סביב: ויצק לו ארבע טבעת זהב ויתן את הטבעת על ארבע הפעמת אשר לארבע רגליו: לעמת המסגרת היו הטבעת בתים לבדים לשאת את השלחן: ויעש את הבדים עצי שטים ויצף אתם זהב וישא בהם את השלחן: ויעש את כליו אשר על שלחנו את קעריו ואת כפתיו ואת מנקיותיו ואת מזרקתיו אשר יסך בהם זהב סגור: ויעש על השלחן לחם פנים לפני תמיד: ויעש את המנרה זהב טהור מקשה עשה את המנרה ירכה וקנה גביעיה כפתריה ופרחיה ממנה היו: ושתים עשר קנים יצאים מצדיה שלשה קני מנרה מצדה האחד ושלשה קני מנרה מצדה השני: שלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח ושלשה גבעים משקדים בקנה האחד כפתר ופרח כן לששת הקנים היוצאים מן המנרה: ובמנרה ארבעה גבעים משקדים כפתריה ופרחיה: וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה וכפתר תחת שני הקנים ממנה לששת הקנים היוצאים ממנה למעשה אחד: כפתריהם וקניהם ממנה היו כלה מקשה אחת זהב טהור: ויעש את נרתיה שבעה ומלקחיה ומחתתיה זהב טהור: ככר זהב עשה אתה ואת כל כלי המנרה: ויעש את מזבח הקטרת עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו רבוע והמתים קומתו ומקרניו ממנו היו: ויצף אתו זהב טהור את גגו ואת קירתיו סביב ואת מקרניו ויעש לו זר זהב סביב: ושתי טבעת זהב עשה לו מתחת לזרו על שתי צלעתיו על שתי צדיו היו לבתים לבדים לשאת אתו בהם: ויעש את הבדים עצי שטים ויצף אתם זהב: ויתן את המזבח על שני צדו בכלי אשר יעשו בו לשאת בהם את המזבח חלל לחת עשה אתו כאשר הראה בהר כן עשו: ויעש את כיור נחשת ואת כנו נחשת בראי הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד: ויעש את המכבר נחשת ואת כנו נחשת בראי הנשים הצבאת פתח אהל מועד: ויעש את הקלעים לפאת נגבה תימנה קלעי שש משזר מאה באמה: עמודיהם עשרים ואדניהם עשרים נחשת וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף: ולפאת צפון מאה באמה עמודיהם עשרים ואדניהם עשרים נחשת וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף: ולפאת ים קלעים חמשים באמה עמודיהם עשרה ואדניהם עשרה וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף: ולפאת קדמה מזרחה חמשים באמה: וקלעים חמש עשרה אמה אל הכתף עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה: ולכתף השנית מזה ומזה לשער החצר קלעים חמש עשרה אמה עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה: וכל קלעי החצר סביב שש משזר: ואדני העמדים נחשת וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף וכל עמודי החצר חשקים כסף: ומסך לשער החצר מעשה רקם תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר עשרים באמה ורחב בחצי חמש באמה נגד הקלעים: ועמודיהם ארבעה ואדניהם ארבעה נחשת וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף: וכל יתדת המשכן ושל החצר סביב נחשת: אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן: ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה: ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש: כל הזהב העשוי לכל מלאכת בקדש ויהי זהב התנופה תשע עשרה ככר ושבע מאות ושלשים שקל במשקל הקדש: וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות חמשה ושבעים שקל במשקל הקדש: בקע לגלגלת מחצית השקל במשקל הקדש לכל העבר על הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה לששת מאות אלף ושלשת אלפים וחמשת מאות וחמשים: ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת ככר ככר לאדן: והכסף מאלף ושבע מאות חמשה ושבעים עשה וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף וכל עמודי החצר חשקים כסף: ומסך לשער החצר מעשה רקם תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר עשרים באמה ורחב בחצי חמש באמה נגד הקלעים: ועמודיהם ארבעה ואדניהם ארבעה נחשת וויהי הקרסים העמדים וחשקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף: וכל יתדת המשכן ושל החצר סביב נחשת: אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן: ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה: ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש: כל הזהב העשוי לכל מלאכת בקדש ויהי זהב התנופה תשע עשרה ככר ושבע מאות ושלשים שקל במשקל הקדש: וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות חמשה ושבעים שקל במשקל הקדש: בקע לגלגלת מחצית השקל במשקל הקדש לכל העבר על הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה לששת מאות אלף ושלשת אלפים וחמשת מאות וחמשים: ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת ככר ככר לאדן: והכסף מאלף ושבע מאות חמשה ושבעים עשה

פרשת פקודי

אלה פקודי המשכן משכן העדת אשר פקד על פי משה עבדת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן: ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה: ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן חרש וחשב ורקם בתכלת ובארגמן ובתולעת השני ובשש: כל הזהב העשוי לכל מלאכת בקדש ויהי זהב התנופה תשע עשרה ככר ושבע מאות ושלשים שקל במשקל הקדש: וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות חמשה ושבעים שקל במשקל הקדש: בקע לגלגלת מחצית השקל במשקל הקדש לכל העבר על הפקדים מבן עשרים שנה ומעלה לששת מאות אלף ושלשת אלפים וחמשת מאות וחמשים: ויהי מאת ככר הכסף לצקת את אדני הקדש ואת אדני הפרכת מאת אדנים למאת ככר ככר לאדן: והכסף מאלף ושבע מאות חמשה ושבעים עשה

(סעיף ז) **כב) פטור וכן האוכלם כו'.** הכא נמי מיקורמ מיהא ליכא: (סעיף ח) **כג) אינם בכלל מי חלב.** עיין לעיל סימן פ"ח סעיף ה' ובמה שכתבתי שם (ס"ק יב): (סעיף ט) **כד) אינו חלב.** דנפקא ליה ממורת מוכל ומסיב כפרס וטונפס: **כה)** ויש מי שאומר. פירוש נגלוי וכמ"ש לעיל בסימן פ"ח סעיף ו' וע"ז כתב הרב ההג"ה וכן נוהגין וכדכתב בהג"ה בסעיף י' לחלק בין קרוש לנגלוי ולפ"ז לכתחלה מסתע נמורת מטעמ כלל ס"ה (דין ח וכלל עט דין ג) דמומר בקרוש ע"ס מיהו בגלוי דעתו לפלילו בדיעבד לאסור וכדכתב בהג"ה בסעיף י' מיהו נרלה לכתחלה לאסור לף בקרוש משום מרגלית העין כמ"ש בסעיף ד' ועיין בס"ק ז' ומהרש"ל פכ"ה סימן ק"ז פסק לפלילו קרוש משוב חלב ממש מדינא כרמ"י וכן נרלה דעת הר"ן (וכן דעת הרוקח סימן תכ"ו ול"ע טז) דבסימן תס"ד מסתע דמתלק בין קרוש לנגלוי עיין שם) וכן דעת המיקור והיתר המלוך ריש כלל מ"ו (דין ו):

(סעיף י) **כו) לכתחלה אין להניחו כו'.** הטעם מפורש שם (תו"ה כלל יח דין טז) שחלב הקיבה מריף ומסון שהרי מעמידין בו: **כז) שנמלח בקיבתה.** ול"ל היש יוסף והטיעור שלריך שיהיה נמליחה שיהא רומח [ג] נתבאר בסימן ס"ט (קיב:) גבי מולח בכלי שלינו מנוקב ושיעור מליחתו לשיהיה רומח כתב רבינו סימן ל"ג (קמד.) עכ"ל ול"ל דעתו שלריך שיהיה נמליחתו כדי שיתנו על המור ויתמיל להרתים וכדלעיל סימן ס"ט סעיף י"ח ולריך שיהא נמלח כ"כ שלינו נאכל מחמת מלחו וכדלקמן סימן ל"ג סעיף ה' ונרלה לף לדידן דקיימא לן (סוטי ט ב"ה) נמליחה לאסור מיד וכן לפלילו לא נמלח רק מעט כדרך שמולחין לבני (סי' נא ס"ה הג"ה ג') מכל מקום יש להחיר כאן בדיעבד אם העמידו בו לא נמלח נכהמי גוונא כיון דנמלח הכי הרבה פוסקים והמחבר מכללם מאחי ליה כפרס בעלמא לפלילו לנגלוי טז וגם הוא מילתא דרבנן למן המורה שינו לאסור בלא טלח לדרך משוב ולא ע"י מליחה: **כח)** או שעמד בו יום אחד. פירוש מעת לעת להוי ככבוש: **כט) אפור להעמיד בו.** משמע דאין חילוק בין קרוש לנגלוי והיינו לכתחלה ומע"ג דמותר לבשל בקרוש לפלילו לכתחלה וכמ"ש בס"ק כ"ה התם שאני שאין כאן לאסור אלא משום חלב [הקיבה] וכיון דקרוש הוא טוי לפירצה אבל הכא נהי לפירצה הוא מכל מקום כיון דנמלח אי אפשר מעת לעת בקיבה ע"כ קבלה טעם מעור הקיבה ולהכי אסור לכתחלה להעמיד בו גבינות מיהא לעניין דיעבד דעת הממבר נספרו בית יוסף (קלט. ד"ה ולעניין הלכה) דיש להחיר בכל ענין ולכך אסם כאן ואין בין דעת הרב ההג"ה שנאסרה בקיבה משום בשר בחלב ולכאורה קשה לממי מגי בשאיש הא החלב שבקיבה אסור מעלמו שנעשית נבלה והכי מיהא לא שייך בשר בחלב. לעולם עד שיהא שאיש בחלב שהעמיד ונעשו גבינות נגד החלב שהיה בקיבה **ל) עד שיהא ששים בחלב כו'.** לעולם שאיש בחלב שהעמיד ונעשו גבינות נגד החלב שהיה בקיבה שנאסרה בקיבה משום בשר בחלב ולכאורה קשה לממי מגי בשאיש הא החלב שבקיבה אסור מעלמו שנעשית נבלה והכי מיהא לא שייך בשר בחלב. לעולם עד שיהא ששים בחלב כו'. לעולם שאיש בחלב שהעמיד ונעשו גבינות נגד החלב שהיה בקיבה שנאסרה בקיבה משום בשר בחלב ולכאורה קשה לממי מגי בשאיש הא החלב שבקיבה אסור מעלמו שנעשית נבלה והכי

מגן אומרות נעלמא והמיקל לא הפסיד:

ז יז המבשל שליל בחלב חייב וכן האוכלו אבל המבשל שליא [כ] יח או עור [כא] וגידים ועצמות ועיקרי קרנים וטלפים [טו] הרכים כב) (יט) (טו) פטור וכן האוכלם פטור:

ח יט יש מי שאומר דנסיובי דחלבא (פירוש חלב המתמצת מקפמון הגבינה) כג) אינם (כ) בכלל מי חלב ואסור מן התורה אלא מי חלב היינו אחר שעושים הגבינה מבשלים הנסיובי והאוכל צף מלמעלה ולא נשאר בו אלא מים בעלמא זהו הנקרא מי חלב:

ט חלב הנמצא [כא] בקיבה כד) אינו חלב ומותר לבשל בו בשר אפילו בצלול שבה (טור בשם י"ף והמב"ם) (ז) כה) ויש מי (כב) שאוסר (תוס' ורמ"ם ורא"ם ורשב"ם ורי"ן יז) (וכן נוהגין):

י כ חלב הנמצא בקיבה כו) [כב] (לכתחלה אין להניחו בקיבה עד שיצטנן החלב תחת הקיבה (מרוך כלל י"ח בשם רבי שמחה והג"ה מיימו"י) [כג] אבל בדיעבד אין לאסור עד) (ח) כז) [כד] (כג) (טז) שנמלח בקיבתה כח) [כה] יז או שעמד בו (כד) יום אחד (ומז) (ט) כט) אסור להעמיד בו: הגה ואם העמיד בו [כו] אם הוא הצלול מותר כל הגבינות (י) ל) (יא) עד שיהא

(סעיף ט) **(ז) ויש מי שאומר.** פירוש נצלול דוקא והוא לדעת רבינו מס ורמ"י (שם ד"ה הרי זו מאורה) מותר אפילו בקרוש ולפ מבירו ליה פירצא בעלמא הוא ופסק רמ"א כרבינו מס ורמ"ל פרק כ"ה סימן ק"ו ופסק כרמ"י וזה לשונו קולא גדולה להמיר בקרוש כי מי יודע מה שיעור הקריסה אפשר אפילו לקבדמו דוקא אם הוא קרוש ואין בו לחלוחית אלא כלל והעיקר כרמ"י עכ"ל: (סעיף י) **(ח) שנמלח בקיבתה.** והשיעור שיהיה נמליחה לחשוב כרומח נתבאר בסימן ס"ט סעיף י"ח ושיעור מליחתו שיהיה כרומח בסימן ל"ג סעיף ה': **(ט) אסור להעמיד בו.** פירוש אלא יתן מתוכו חלב שנמלח בקיבה או הועמד הא יום אחד לחלב בשאיל שיקפיל לעשות ממנה גבינה: **(י) עד שיהא ששים בחלב.** ו) יח) קשה לי לדעתו אכ"ת שכתב כן לדעתו שכתב בסימן (ק"ח) [ל"מ] דמין במינו בששים כמ"ש בית

באר הגולה

יז שם בממרא דשמואל:
יח שם בגמ"ת:
יט טור בשם מהיו הרא"ש שם בפסקיו:
כ ליימי בסימן פ"ח סעיף ו':
כ טור וכתב רבינו ירוחם דלפלילו לנחינת הרי"ף והגלוסים שלף ע"פ שהוא פרס בעלמא מ"מ בבר לקמה טעם בשר וכשמעמיד ה"ל בשר בחלב:

דגול מרבבה

[ג] [מגיהת] נתבאר בסימן ס"ט גבי מולח בכלי שאינו מנוקב. דבכי הכא כ"י כתב תמוהים ועיין מה שכתבתי על הש"ך לקמן סימן ל"ג ס"ק י"ח, ע"כ:

חידושי הגרשוני

פז א) עד שיהא ששים בחלב. קשה לי לדעת הרא"ש שכתב כן לדעתו כו'. ובנקודות הכסף תירץ דשאני הכא כיון שכנס בתוך הקיבה ונמלח בתוכה כשיעור שיתנה על האור וירתיח כמו שכתב הב"י דמי לנמלח בכלי שאינו מנוקב ושהה בו כשיעור שיתננו על האור וירתיח דאסור להרא"ש כל מה שנכבש כדלעיל סימן ס"ט ע"ש:

גליון מהרש"א

טז וגם הוא מילתא דרבנן. משא"כ לעיל סימן ס"ט סעיף י"ח בהג"ה דליכא כי אם חד קולא דדם שמלחו דרבנן ובספרי חדש כתב דגם לדעת מחבר סימן ס"ט ס"ח מכל מקום מודה דבדי קליפה נאסר מיד ומכל מקום גם ביש בקליפה לחוד כדי להעמיד אינו אסור ועיין ש"ך סוף סימן:

יז **או שעמד בו יום אחד.** עיין ט"ז סימן צ' ס"ק י"ב:

הגהות והערות

טו] עיין פמ"ג ודרכי תשובה ס"ק קג אם תיבת הרכים קאי גם על עצמות:
טז] ויש לתרץ דבסי' תכא מיירי הרוקח כשנמלח הקיבה בעורה דמליחה אלימא דאפילו בקרוש כבר לקחה טעם בשר וכשמעמיד בה הוי בשר בחלב וכדכתב ב"י (קלט ע"א) בשם רבינו ירוחם דאפילו לשיטת הגאונים דהוי פירשא בעלמא

ביאור הגר"א

[כ] **או עור.** כמו שליא דאמר שם לא צריכא קרא כו' וכל שכן עור כמ"ש שם ע"ז עמוד ב' העור והשליא כו' עור ששלקו והשליא כו' וכמו גידים כו' כמ"ש שם בנבלתה ולא בעור ועיין תוספות שם קי"ג עמוד ב' ד"ה דם כו': [כא] **וגידים כו'.** קי"ד עמוד א': [כב] **לכתחלה אין כו'.** שהוא חריף וחמוץ שהרי מעמידין בו. איסור והיתר הארוך: [כג] **אבל בדיעבד כו'.** דיש לסמוך אסברת הפוסקים דלא אסור אלא על ידי מליחה. (שם) [ד"מ]: [כד] **שנמלח.** כשיעור שנתבאר בסימן ס"ט סעיף י"ח: [כה] **או שעמד.** כמ"ש ברייש סימן ק"ה: [כו] **אם הוא הצלול כו'.** הולך לשיטתו שפסק בסעיף ט' כרבינו תם: